

Sveriges samlade politik för internationell civil och militär krishantering

---

Sammanfattning

Utrikesutskottet behandlar i detta betänkande regeringens skrivelse 2016/17:196 Sveriges samlade politik för internationell civil och militär krishantering och fyra följdmotioner med anledning av skrivelsen. I betänkandet behandlas också ett antal motioner från motionstiderna 2015, 2016 och 2017.

Utskottet avstyrker samtliga motioner och föreslår att skrivelsen läggs till handlingarna.

I betänkandet finns tolv reservationer (M, SD, C, L, KD) och ett särskilt yttrande.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	6
Ärendet och dess beredning.....	6
Bakgrund	6
Skrivelsens huvudsakliga innehåll.....	6
Utskottets överväganden.....	7
Internationell civil och militär krishantering	7
Övriga motioner	21
Reservationer	22
1. Deltagande i civila och militära insatser, punkt 1 (M).....	22
2. Deltagande i civila och militära insatser, punkt 1 (SD)	23
3. Deltagande i civila och militära insatser, punkt 1 (C).....	24
4. Deltagande i civila och militära insatser, punkt 1 (KD)	26
5. Samarbete med FN, EU och Nato, punkt 2 (M, C, L, KD).....	27
6. Samarbete med FN, EU och Nato, punkt 2 (SD).....	29
7. Kvinnors roll i konflikthantering och skydd av civila i konflikter, punkt 3 (M).....	30
8. Kvinnors roll i konflikthantering och skydd av civila i konflikter, punkt 3 (C).....	31
9. Kvinnors roll i konflikthantering och skydd av civila i konflikter, punkt 3 (L).....	31
10. Kvinnors roll i konflikthantering och skydd av civila i konflikter, punkt 3 (KD)	32
11. Psykologiskt försvar och cybersäkerhet, punkt 4 (SD).....	33
12. Psykologiskt försvar och cybersäkerhet, punkt 4 (KD)	34
Särskilt yttrande	36
Särskilt yttrande (M)	36
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	37
Skrivelsen	37
Följdmotionerna	37
Motioner från allmänna motionstiden 2015/16	38
Motioner från allmänna motionstiden 2016/17	39
Motioner från allmänna motionstiden 2017/18	41
<i>Bilaga 2</i>	
Försvarsutskottets yttrande 2017/18:FöU3y	45

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Deltagande i civila och militära insatser

Riksdagen avslår motionerna

2015/16:2172 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 12,
 2015/16:2250 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkandena 4 och 8,
 2015/16:2971 av Karin Enström m.fl. (M) yrkande 17,
 2015/16:3125 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkandena 4 och 5,
 2016/17:159 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 29,
 2016/17:2768 av Karin Enström m.fl. (M) yrkande 18,
 2016/17:2871 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkande 5,
 2016/17:3204 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkandena 15 och 16,
 2016/17:3207 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 8,
 2016/17:3208 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkandena 2, 3 och 10,
 2017/18:293 av Kerstin Lundgren (C) yrkandena 1 och 2,
 2017/18:532 av Stig Henriksson m.fl. (V) yrkandena 1 och 2,
 2017/18:3222 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 47,
 2017/18:3239 av Karin Enström m.fl. (M) yrkande 19,
 2017/18:3331 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkandena 4 och 5,
 2017/18:3566 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 20,
 2017/18:3684 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkandena 11, 39 och 40,
 2017/18:3745 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkande 2,
 2017/18:3775 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 11 och
 2017/18:3829 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkandena 7 och 8.

Reservation 1 (M)

Reservation 2 (SD)

Reservation 3 (C)

Reservation 4 (KD)

2. Samarbete med FN, EU och Nato

Riksdagen avslår motionerna

2016/17:48 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 20,
 2017/18:293 av Kerstin Lundgren (C) yrkande 3,
 2017/18:323 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkandena 1 och 2,
 2017/18:354 av Karin Enström m.fl. (M),
 2017/18:355 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkandena 1–3,
 2017/18:3684 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 12 och
 2017/18:3745 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkande 9.

Reservation 5 (M, C, L, KD)

Reservation 6 (SD)

3. **Kvinnors roll i konflikthantering och skydd av civila i konflikter**

Riksdagen avslår motionerna

2016/17:48 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 18 och 19,

2016/17:159 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 17, 19, 20 och 22,

2016/17:3208 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkande 18,

2017/18:228 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkandena 7 och 8,

2017/18:532 av Stig Henriksson m.fl. (V) yrkandena 3–5, 7 och 9–11,

2017/18:3239 av Karin Enström m.fl. (M) yrkande 5,

2017/18:3745 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkande 14 och

2017/18:3775 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 8.

Reservation 7 (M)

Reservation 8 (C)

Reservation 9 (L)

Reservation 10 (KD)

4. **Psykologiskt försvar och cybersäkerhet**

Riksdagen avslår motion

2017/18:355 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkandena 4 och 5.

Reservation 11 (SD)

Reservation 12 (KD)

5. **Skrivelsen**

Riksdagen lägger skrivelse 2016/17:196 till handlingarna.

6. **Övriga motioner**

Riksdagen avslår motionerna

2015/16:2198 av Hans Hoff (S),

2016/17:94 av Caroline Szyber (KD),

2016/17:899 av Hans Hoff (S),

2016/17:2870 av Lawen Redar (S),

2016/17:3276 av Martin Kinnunen (SD),

2017/18:784 av Lawen Redar (S) och

2017/18:936 av Hans Hoff (S).

Stockholm den 9 november 2017

På utrikesutskottets vägnar

Kenneth G Forslund

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Kenneth G Forslund (S), Karin Enström (M), Olle Thorell (S), Sofia Arkelsten (M), Markus Wiechel (SD), Margareta Cederfelt (M), Pyry Niemi (S), Kerstin Lundgren (C), Pernilla Stålhammar (MP), Krister Örnfjäder (S), Birgitta Ohlsson (L), Sofia Damm (KD), Maria Andersson Willner (S), Sotiris Delis (M), Lotta Johnsson Fornarve (V) och Marie-Louise Rönnmark (S).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta betänkande behandlas regeringens skrivelse Sveriges samlade politik för internationell militär och civil krishantering. Skrivelsen inkom till riksdagen den 22 juni 2017. Fyra följdmotioner har väckts med anledning av skrivelsen. I betänkandet behandlas även ett antal motioner från allmänna motionstiderna 2015–2017. Försvarsutskottet har yttrat sig över skrivelsen och följdmotioner i de delar som berör deras ansvarsområde.

Skrivelsen presenterades för utskottet av utrikesrådet Anna-Karin Eneström den 10 oktober 2017. Vid utskottets sammanträde den 21 september 2017 redogjorde utrikesrådet för det permanenta strukturerade samarbetet på säkerhets- och försvarsområdet (Pesco) inom EU. Den sistnämnda frågan togs även upp av kabinetssekreterare Annika Söder vid möte med utskottet den 9 november.

Delegationer från utskottet har vid ett flertal tillfällen under mandatperioden besökt bl.a. Afghanistan, Mali, Ukraina, Palestina och Irak för att på plats informera sig om aktuella internationella insatser i vilka Sverige deltar. Utskottet har även besökt FN i New York, Natos högkvarter i Bryssel, OSSE:s högkvarter i Wien, Afrikanska unionens högkvarter i Addis Abeba samt relevanta EU-institutioner för att diskutera frågor med anknytning till de ämnen som behandlas i skrivelsen.

Bakgrund

Riksdagen behandlade våren 2008 regeringens skrivelse om internationell militär och civil krishantering (skr. 2007/08:51, bet. 2007/08:UFöU4). Sedan dess har riksdagen beslutat om ett antal internationella insatser, bl.a. i Irak, Afghanistan och Mali samt utanför Somalias kust.

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I skrivelsen redovisar regeringen inriktningen för verksamheten internationell civil och militär krishantering. I skrivelsen redogör regeringen även för Sveriges engagemang, ambition och aktörsroll inom internationell militär och civil krishantering.

Utskottets överväganden

Internationell civil och militär krishantering

Riksdagen lägger skrivelsen till handlingarna och avstyrker samtliga motionsyrkanden, bl.a. med hänvisning till pågående arbete.

Jämför reservationerna 1 (M), 2 (SD), 3 (C), 4 (KD), 5 (M, C, L, KD), 6 (SD), 7 (M), 8 (C), 9, (L), 10 (KD), 11 (SD) och 12 (KD).

Skrivelsen

Regeringen konstaterar att vi lever i en oroligare och mer osäker värld, med ett ökande antal konflikter som också har en mer direkt påverkan på Sverige än tidigare. Efterfrågan på resurser för krishantering är betydligt större än kapaciteten.

I denna tid av stora internationella utmaningar ska Sverige vara en stark aktör som tar sitt ansvar för internationell fred, säkerhet och utveckling. Vårt deltagande i civil och militär krishantering är ett centralt uttryck för detta.

Sveriges säkerhet och välbefinnande är i hög grad beroende av en fungerande, regelbaserad världsordning. Sveriges deltagande i internationell krishantering bidrar till att försvara och stärka denna ordning, som nu är satt under tryck.

I detta läge är multilateralt samarbete i allmänhet – och inom ramen för EU i synnerhet – viktigare än någonsin för Sveriges säkerhet. Inget land i Europa kan ensamt möta de mycket allvarliga utmaningarna mot vår gemensamma säkerhet. För att bygga säkerhet behöver vi använda hela bredden av våra säkerhetspolitiska instrument som diplomati, medling, konfliktförebyggande och förtroendeskapande åtgärder samt nationell civil, polisiär och militär förmåga. Detta tillsammans med främjande av mellanfolkliga kontakter ökar våra möjligheter att verka för stabilitet i Europa och globalt.

Sveriges deltagande i internationell krishantering bidrar till att upprätthålla och stärka den regelbaserade världsordningen. Utgångspunkten för Sveriges engagemang är att säkerhet byggs bäst i samverkan och i partnerskap med andra. I en tid av allt fler gränsöverskridande hot och nära samband mellan inre och yttre säkerhet är detta än viktigare.

Sveriges deltagande i fredsfrämjande insatser är också viktigt för vår nationella säkerhet och för vår försvarsförmåga. Det är viktigt för Sverige att vara en solidarisk, trovärdig och ansvarstagande partner i internationella krishanteringsinsatser, som bygger säkerhet tillsammans med andra.

Resurserna för krishantering är ändliga, medan behoven är växande och allt mer komplexa. Svenska insatser prioriteras självklart också utifrån tillgängliga resurser. Mot denna bakgrund avser regeringen att verka för följande:

- Att utveckla samverkan med EU, FN, Nato, OSSE och med regionala och subregionala organisationer som Afrikanska unionen, liksom med enskilda

partnerländer. Det bör beaktas att rollfördelningen är tydligare än på länge. FN:s ställning som den ledande organisationen för stora krishanteringsinsatser förstärks. EU fokuserar på kapacitetsbyggande och rådgivande insatser, ofta som nära partner till FN och AU i samma insatsområden. Nato inriktas på territorialförsvar.

- Att stärka samverkan mellan olika instrument för fred, säkerhet och utveckling samt säkerställa en förmåga att hantera länken mellan inre och yttre säkerhet. Sverige ska bidra till att säkerhetsrådets banbrytande resolution 2282 (2016) om fredsbyggande och förebyggande av väpnade konflikter genomförs horisontellt genom hela FN-systemet, inklusive de fredsbevarande insatserna. Sverige bör verka för att EU får ett långsiktigt hållbart instrument för kapacitetsbyggande inom säkerhet och utveckling, med respekt för Dac/ODA-kriterierna givet att det finansieras genom omprioritering inom fastställda årsbudgetar och med respekt för den fleråriga budgetramen. Regeringen konstaterar att sambandet mellan vår inre och yttre säkerhet är mer direkt än tidigare. Vår inre säkerhet främjas bäst av att krishanteringsinsatser bidrar till ökad säkerhet, rättsstatlighet och respekt för mänskliga rättigheter i insatsländerna. Även ett ökat samarbete mellan EU:s krishanteringsinstrument och EU:s instrument för inre säkerhet ökar i betydelse. Mer riktade insatser mot t.ex. terrorism, gränskontroll och kapacitetsbyggande för att hantera irreguljär migration är värdefulla men måste äga rum inom ramen för en helhetssyn.
- Att utveckla EU:s civila och militära krishanteringsförmågor genom uppföljningen av EU:s globala strategi, i ljuset av omvärldsläget. Europa behöver göra mer för sin egen säkerhet. Sverige ska verka för att stärka den gemensamma säkerhets- och försvarspolitik (GSFP). GSFP bör bli snabbare och mer flexibel. Regeringen avser att bidra till att slutsatserna från Europeiska rådets möte i december 2016 om säkerhet och försvar genomförs.
- Att bidra till att FN:s fredsfrämjande verksamhet utvecklas och stärks för att kunna hantera både nuvarande och framtida behov och utmaningar. Reforminitiativ, inklusive uppföljning av Hipporapporten och FN:s översyn av polisverksamheten, bör stödjas. Sverige bör också utveckla sitt arbete med att stärka kapaciteten och utbildningsnivån bland FN-personal militärt, polisiärt och civilt.
- Att samordning mellan civila och militära krishanteringsförmågor förbättras, med respekt för olika aktörers skilda uppdrag och regelverk. Sverige stöder beslutet om att utveckla EU:s strategiska planering och ledning av icke exekutiva insatser genom en förstärkt civil-militär samordning.
- Att Sverige fortsatt ska vara en solidarisk bidragsgivare både till civil och till militär krishantering. På det civila området är regeringens ambition att Sverige ska vara världsledande vad gäller kvalitet och bredd på kvalificerade kompetenser, och bidra till konceptuell utveckling. Inom EU ska särskild vikt läggas vid att stödja upprättandet av en stående civil

kapacitet, att utveckla idén med civila specialiserade team och att utveckla insatser för stabilisering, som kan krävas t.ex. i Mellanöstern. På den militära sidan lägger regeringen vikt vid att utveckla tillämpningen av EU:s stridsgrupper för att bättre kunna stödja FN:s fredsbevarande uppdrag. Finansieringen av dessa styrkor ses dessutom över.

- Att de krishanteringsinsatser som Sverige deltar i alltid ska ha stöd i folkkrätten. Sverige ska främja de internationella insatsernas effektivitet och legitimitet genom att verka för adekvat utbildning, effektiva uppförandekoder samt en kultur som uppmuntrar att anmäla missförhållanden och skyddar visseblåsare.
- Att genomförandet av FN:s säkerhetsrådsresolution 1325 om kvinnor, fred och säkerhet förblir en central prioritering och ska omsättas i jämställdhetsintegrerade mål och rapportering med könsuppdelad statistik. Nolltolerans ska råda mot sexuella övergrepp och utnyttjande i insatsmiljö.
- Att det internationella samfundet ska ha en hög beredskap för stabiliseringen av konfliktregioner i Mellanöstern och Nordafrika, vilket kommer att kräva enorma och långsiktiga insatser. I detta arbete bedöms FN komma att få en nyckelroll och EU kunna bidra t.ex. vad gäller civil säkerhetsektorreform. Återuppbyggnaden av institutioner och kapaciteter i regionen kommer att pågå under många år. Det rör sig om insatser för att bidra till ökad säkerhet, rättsstatlighet och respekt för mänskliga rättigheter, stödja legitima och inkluderande politiska strukturer och bidra till att skapa förutsättningar för samhällen att börja fungera igen.
- Att krishanteringsinsatserna i Afrika söder om Sahara, Mellanöstern samt insatserna i Östeuropa, främst Ukraina och Georgien, ges fortsatt hög prioritet.
- Att inom ramen för en enskild stats möjlighet påverka utformningen av mandat och mål för de insatser till vilka Sverige bidrar, så att de blir så tydliga och realistiska som möjligt med hänsyn tagen till den föränderliga komplexa och utmanande miljö som de ofta verkar i. Sverige ska verka för en regelbunden uppföljning av pågående krishanteringsinsatser.
- Att dagens utmaningar för det internationella systemet sammantaget kräver ett förstärkt och utvecklat engagemang för att vi gemensamt ska kunna förebygga och hantera kriser och konflikter samt bygga hållbar fred och säkerhet. Sverige ska fortsatt inta en aktiv roll i detta arbete.

Motionerna

Moderaterna understryker i partimotion 2017/18:3566 av Ulf Kristersson m.fl. yrkande 20 att Sverige även i fortsättningen ska ha en hög ambition att bidra till internationella insatser. Detta återkommer i kommittémotion 2015/16:2172 av Hans Wallmark m.fl. yrkande 12, i kommittémotion 2016/17:3204 av Hans Wallmark m.fl. yrkande 15, i kommittémotion 2017/18:3222 av Hans Wallmark m.fl. yrkande 47, i kommittémotion 2015/16:2971 av Karin Enström m.fl. yrkande 17 och i kommittémotion 2016/17:2768 av Karin

Enström m.fl. yrkande 18. I kommittémotion 2017/18:354 av Karin Enström m.fl. understryks Natos betydelse för internationell krishantering och partiet föreslår ett fördjupat samarbete med Natoländerna på så många områden som möjligt. Sverige bör också fördjupa de försvars- och säkerhetspolitiska samarbetena med EU:s medlemsstater. I kommittémotion 2017/18:3240 av Karin Enström m.fl. yrkande 10 understryks att Sverige fortsatt ska bidra till EU:s militära och civila krishantering. I kommittémotion 2017/18:3239 av Karin Enström m.fl. yrkande 19 understryks att det inte finns någon motsättning mellan försvaret av Sverige och fredsfrämjande insatser utomlands. Genom att delta i internationella insatser stärker vi Sveriges säkerhet och vårt säkerhetspolitiska inflytande. I motionens yrkande 5 understryks att FN-resolutionerna 1325 och 1820 är viktiga verktyg i kampen för kvinnors och barns situation i väpnade konflikter. I kommittémotion 2016/17:3204 av Hans Wallmark m.fl. yrkande 16 anförs att Sverige bör förstärka den svenska militära insatsen mot global terrorism.

Sverigedemokraterna anför i kommittémotion 2017/18:3331 av Björn Söder m.fl. yrkande 4 och 5 samt i kommittémotion 2015/16:3125 av Björn Söder m.fl. yrkande 4 och 5 att Sverige efter förmåga aktivt ska kunna delta i insatser inom ramen för FN och OSSE och att internationella insatser där Sverige deltar ska åtnjuta tydliga mandat från FN:s säkerhetsråd. Det sistnämnda förslaget återkommer i kommittémotion 2016/17:2871 av Björn Söder m.fl. yrkande 5. I kommittémotion 2017/18:323 av Björn Söder m.fl. yrkande 1 anförs att säkerhets- och försvarspolitikerna i EU bör vara ett ansvar för respektive medlemsstat. Partiet anser även enligt yrkande 2 att Sverige bör stå utanför det föreslagna permanenta strukturerade samarbete på säkerhets- och försvarsområdet (Pesco) som diskuteras inom EU.

Centerpartiet anför i partimotion 2017/18:3684 av Annie Lööf m.fl. yrkande 39 och i kommittémotion 2017/18:3775 av Kerstin Lundgren m.fl. yrkande 11 att Sverige ska bidra till fred, säkerhet och utveckling genom militära och civila internationella insatser. I den förstnämnda motionens yrkande 11 anförs att Sverige ska driva att arbetet med R2P (responsibility to protect) stärks genom att kriterier tas fram för när det ska finnas mandat att genomföra humanitära interventioner. I yrkande 12 föreslås att Sverige ska ta en aktiv roll i arbetet för att effektivisera FN:s fredsfrämjande verksamhet. I motionens yrkande 40 understryks att insatser under FN-, EU- eller Natoflagg ska bidra till långsiktig utveckling, demokrati och mänskliga rättigheter. I motion 2017/18:293 av Kerstin Lundgren yrkande 1 understryks att internationella civila och militära krishanteringsinsatser kompletterar och stöder varandra och att skrivelse 2016/17:196 därför bör balanseras tydligare mellan civila och militära insatser. Vidare anförs att Sverige ska bidra till och söka synergier mellan olika typer av stöd till länder som är eller har varit i konflikt (yrkande 2). Slutligen anser motionären i yrkande 3 att ett ökat försvarssamarbete inom EU kan stärka unionens samlade krishanteringsförmåga. I kommittémotion 2017/18:3775 av Kerstin Lundgren m.fl. yrkande 8 understryks att FN med kraft ska intensifiera arbetet med att

motverka och förebygga att FN-utsända begår sexuella övergrepp i fredsfrämjande och fredsbevarande insatser samt se till att förövarna ställs till svars.

Vänsterpartiet anför i partimotion 2016/17:159 yrkande 29 att Sverige bör avstå från att delta i Natoledda internationella insatser som inte bidrar till fred, utveckling och säkerhet för civilbefolkningen. I partimotion 2016/17:48 av Jonas Sjöstedt m.fl. yrkande 18 anförs att Sverige som medlem av säkerhetsrådet bör verka för att resolution 1325 om kvinnor, fred och säkerhet får genomslag i samtliga resolutioner som säkerhetsrådet behandlar. Sverige bör också enligt yrkande 19 verka för att de stater som bidrar med personal till FN:s fredsbevarande insatser antar nationella handlingsplaner för resolution 1325 och ge stöd till detta arbete. I motionens yrkande 20 anförs att Sverige bör verka för att reformera FN:s fredsfrämjande insatser. De två förstnämnda förslagen återkommer i kommittémotion 2017/18:532 av Stig Henriksson m.fl. yrkandena 3, 4 och 10. I samma motions yrkande 1 anförs att Sverige i högre utsträckning bör prioritera arbetet med att förebygga väpnade konflikter. Motionärerna anser också i yrkande 2 att regeringen, i syfte att konkretisera arbetet med att förebygga väpnade konflikter, bör upprätta en heltäckande handlingsplan för ändamålet samt återkomma med ett förslag på hur arbetet ska organiseras på ett mer effektivt sätt. Enligt motionens yrkande 7 bör Sverige verka för att man i alla internationella insatser arbetar förebyggande för att motverka sexualiserat våld och övergrepp på civilbefolkningen. I motionens yrkande 8 föreslås att Sverige ska ta initiativ till en resolution med fokus på kvinnor i konstitutionsbyggande processer och demokratiseringsprocesser. Dessutom bör regeringen enligt yrkande 11 sätta upp mål och delmål för att inom sex år nå målet att 40 procent av deltagarna vid fredsbevarande insatser ska vara kvinnor. I motionens yrkande 9 föreslås att regeringen årligen till riksdagen ska redovisa arbetet med att implementera resolutionen. I motionens yrkande 20 återkommer det tidigare nämnda kravet på att de stater som bidrar med personal till FN:s fredsbevarande insatser antar nationella handlingsplaner för resolution 1325. I motionens yrkande 5 föreslås att en särskild svensk ambassadör ska tillsättas för att stärka det svenska arbetet med att implementera säkerhetsrådets resolution 1325. Detta yrkande återkommer i partimotion 2016/17:159 av Jonas Sjöstedt m.fl. yrkande 17. I den sistnämnda motionens yrkande 22 anförs att Sverige bör verka för att alla internationella insatser arbetar förebyggande för att motverka sexualiserat våld och övergrepp gentemot civilbefolkningen.

Liberalerna anför i partimotion 2017/18:228 av Jan Björklund m.fl. yrkande 7 att Sverige som medlem i FN:s säkerhetsråd bör arbeta för att stärka kvinnors roll i konfliktförebyggande och fredssamtal. I yrkande 8 föreslås att Sverige tar initiativ till en FN-resolution med fokus på kvinnor i konstitutionsbyggande och demokratiseringsprocesser samt på kvinnorepresentationen i såväl nationella parlament och regeringar som lokala politiska församlingar.

Kristdemokraterna understryker i kommittémotion 2017/18:355 av Sofia Damm m.fl. yrkande 1 Natos betydelse för internationell krishantering. Enligt

motionärerna ligger det i allra högsta grad i svenskt intresse att få vara med och forma Natos policyutveckling och agerande vid en potentiell konflikt. Partiet anser också att FN bör reformeras, att vetorätten i säkerhetsrådet bör begränsas (yrkande 2) och att de brister som finns i FN:s fredsbevarande insatser måste åtgärdas (yrkande 3). Vidare anser motionärerna i yrkande 4 att Sverige bör inrätta en ny myndighet för psykologiskt försvar för att kunna bidra till den internationella krishanteringen på ett effektivt sätt. Av samma skäl bör en myndighet inrättas för cybersäkerhet (yrkande 5). I kommittémotion 2017/18:3745 av Sofia Damm m.fl. yrkande 9 och i kommittémotion 2016/17:3208 av Sofia Damm m.fl. yrkande 10 anförs att en långsiktig färdplan måste ingå i framtida EU-ledda militära insatser. I kommittémotion 2017/18:3829 av Mikael Oscarsson m.fl. yrkande 7 och i kommittémotion 2016/17:3208 av Sofia Damm m.fl. yrkande 2 understryker partiet vikten av att Sverige kan ställa svensk personal till förfogande för fredsfrämjande, säkerhetsfrämjande och konfliktförebyggande verksamhet inom ramen för Nato, FN, EU och OSSE. I den förstnämnda motionens yrkande 8 anförs att detta är viktigt även för att bekämpa terrorism. Dessa yrkanden återkommer i kommittémotion 2015/16:2250 av Mikael Oscarsson m.fl. yrkandena 4 och 8, i motion 2017/18:3745 av Sofia Damm m.fl. yrkande 2 och i kommittémotion 2016/17:3207 av Mikael Oscarsson m.fl. yrkande 8. I kommittémotion 2016/17:3208 yrkande 18 och i kommittémotion 2017/18:3745 av Sofia Damm m.fl. yrkande 14 anförs att Sverige i FN:s säkerhetsråd ska verka för att FN:s resolution 1325 med kraft aktualiseras för att se till att kvinnor får inflytande i fredsarbete och det planeringsarbete som görs efter ett fredsavtal. I kommittémotion 2016/17:3208 av Sofia Damm m.fl. yrkande 3 understryks att det i planeringen av internationella freds- och säkerhetsfrämjande insatser måste finnas flexibilitet och utrymme att omprioritera för att kunna möta nya eller förändrade behov.

Försvarsutskottets yttrande i sammanfattning

Försvarsutskottet välkomnar regeringens skrivelse och noterar vikten av internationell civil och militär krishantering i förhållande till en alltmer instabil omvärld. Som försvarsutskottet vid flera tidigare tillfällen framhållit (bl.a. i bet. 2016/17:FöU3) är det enskilt viktigaste under försvarsinriktningsperioden 2016 t.o.m. 2020 att den operativa förmågan i krigsförbanden ökar och att den samlade förmågan i totalförsvaret stärks. Samtidigt vill försvarsutskottet, i likhet med vad det uttryckt i betänkande 2016/17:FöU3, lyfta fram att säkerhet byggs solidariskt tillsammans med andra och att hot mot fred och säkerhet avvärjs i gemenskap och samverkan med andra länder och organisationer. Försvarsutskottet håller därför med regeringen om att multilateralt samarbete är av stor vikt, framför allt inom Europa, eftersom inget europeiskt land ensamt kan hantera utmaningar mot den gemensamma säkerheten. Med hänvisning till vad regeringen anfört i skrivelsen anser försvarsutskottet att syftet med

motion 2017/18:293 yrkandena 1 och 3 får anses vara tillgodosett. Försvarsutskottet anser att utrikesutskottet bör avstyrka motionen i denna del.

Försvarsutskottet vidhåller sin tidigare ståndpunkt (ytr. 2016/17:FöU6y) om att det europeiska säkerhets- och försvarspolitiska samarbetet inte ska präglas av överstatlighet och att riksdagen ska ha möjlighet att påverka beslut om svenskt deltagande i internationella militära insatser. Militära och försvarsmässiga beslut med konsekvenser på EU-nivå fattas enligt gällande fördrag med enhällighet, och varje medlemsstat har därmed vetorätt i dessa frågor. Försvarsutskottet anser att utrikesutskottet bör avstyrka motion 2017/18:323 yrkandena 1 och 2.

Försvarsutskottet instämmer i regeringens bedömning att arbete återstår för att förstärka såväl den civil-militära samverkan som samverkan mellan myndigheter. Försvarsutskottet konstaterade i betänkande 2016/17:FöU8 att både Riksrevisionen och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap har betonat att svenska myndigheter behöver utveckla sitt arbete med informations- och cybersäkerhet. Försvarsutskottet konstaterade också att regeringen har presenterat en nationell strategi för samhällets informations- och cybersäkerhet (skr. 2016/17:213). Huvudsyftet med strategin är att bidra till att skapa långsiktiga förutsättningar för samhällets aktörer att arbeta effektivt med informations- och cybersäkerhet samt att höja medvetenheten och kunskapen i hela samhället. Försvarsutskottet konstaterade i betänkande 2016/17:FöU1 även att stor vikt nu läggs vid att utveckla och stärka både det civila och det psykologiska försvaret under den pågående inriktningsperioden. Försvarsutskottet, som inom kort kommer att bereda strategin, avser att följa den pågående utvecklingen inom ramen för de befintliga myndighetsstrukturerna. Försvarsutskottet finner inte skäl att nu tillstyrka motion 2017/18:355 yrkandena 4 och 5.

Utskottets ställningstagande

Deltagande i civila och militära internationella insatser

Säkerhet byggs solidariskt tillsammans med andra, och hot mot fred och säkerhet avvärjs bäst i gemenskap och samverkan med andra länder och organisationer. Utskottet håller därför med regeringen om att multilateralt samarbete är av stor vikt, framför allt inom Europa, eftersom inget europeiskt land ensamt kan hantera utmaningar mot den gemensamma säkerheten. För att bygga säkerhet behöver vi använda hela bredden av våra säkerhetspolitiska instrument som diplomati, medling, konfliktförebyggande och förtroendeskapande åtgärder samt nationell civil, polisiär och militär förmåga. Detta tillsammans med främjande av mellanfolkliga kontakter ökar våra möjligheter att verka för stabilitet i Europa och globalt. I ett vidgat säkerhetsbegrepp inryms även icke-militära hot och icke-statliga aktörer, såsom hot inom cybersäkerhetsområdet, terrorism, spridning av

massförstörelsevapen, organiserad brottslighet och miljö- och klimatkatastrofer.

Utskottet anser liksom regeringen att Sverige bör fortsätta det aktiva engagemanget och deltagandet i civila och militära internationella insatser inom ramen för FN, EU, Nato och OSSE. Insatserna bör bidra till ökad säkerhet, förebygga konflikter och skapa förutsättningar för hållbar fattigdomsbekämpning och utveckling. Utskottet vill i sammanhanget också framhålla insatsernas betydelse för försvaret av universella normer och värden såsom demokrati, mänskliga rättigheter, jämställdhet, mänsklig värdighet och utveckling.

Enligt utskottets uppfattning bör insatserna i möjligaste mån utformas som en integrerad och samlad del av svensk politik. De möjligheter till synergier som finns mellan bistånds- och utvecklingsåtgärder, diplomati, politik samt militär närvaro måste alltid tillvaratas. Utskottet noterar att det under 2009 inrättades en samverkansfunktion för att öka samverkan i Regeringskansliet inom de olika politikområden som bidrar till den internationella krishanteringsverksamheten. Denna ska, inom sitt verksamhetsområde, bidra till att nå de mål som framgår av regeringens politik för global utveckling: samstämmighet, synergier, resultatorientering och ett brett politiskt ägarskap. Dessutom ska samverkansfunktionen bidra till mer effektiva svenska insatser, som i sin tur är väl samordnade med övriga internationella insatser i det aktuella området. Detta innebär både att nyttan av svenska resurser ökar på fältet och att Sverige kan få ökat inflytande, både i insatsområden och inom de internationella organisationer som bedriver insatser. Regeringen anför att ett sådant format också förbättrar förutsättningarna för att en samstämmig politisk vilja tidigt ska få genomslag i flera departements arbete. Formerna för denna samverkansfunktion utvecklas enligt regeringen kontinuerligt.

Enligt 15 kap. 16 § regeringsformen får Sverige sända en väpnad styrka till ett annat land om riksdagen medger det, om det är medgivet i en lag som anger förutsättningarna för åtgärden eller om Sverige är skyldigt att vidta åtgärden enligt internationella överenskommelser eller förpliktelser som har godkänts av riksdagen. Denna demokratiska förankring är enligt utskottets uppfattning väsentlig för att uppnå ett starkt folkligt stöd för insatserna. Att riksdagen ger regeringen ett bemyndigande att sända svenska trupper på uppdrag utomlands är ett beslut som innebär ett betydande ansvar.

Frågan om folkrättslig grund för svenskt deltagande i fredsfrämjande insatser behandlades av det sammansatta utrikes- och försvarsutskottet i betänkande 2014/15:UFöU5 Säkerhetspolitiska aspekter – Sveriges försvar 2016–2020 (prop. 2014/15:109). Huvudlinjen är att svenskt deltagande i fredsfrämjande insatser ska ske med ett mandat från säkerhetsrådet. Detta gäller i synnerhet för fredsframtvingande insatser i enlighet med FN-stadgans kapitel VII. Då ska säkerhetsrådets mandat alltid sökas. Också när det gäller fredsbevarande insatser i enlighet med FN-stadgans kapitel VI eftersträvas ett tydligt stöd från säkerhetsrådet. Samtidigt medger folkkrätten att sådana insatser görs enbart med den mottagande statens och övriga relevanta parter

samtycke. Den stora utmaningen uppstår i de exceptionella lägen då säkerhetsrådet inte förmår att förhindra folkmord, brott mot mänskligheten, krigsförbrytelser, etnisk rensning eller andra omfattande övergrepp, inklusive systematiska våldtäkter av kvinnor och utnyttjande eller exploatering av barn i väpnade konflikter.

FN-toppmötet i september 2005 slog fast att det internationella samfundet har ett gemensamt ansvar att förhindra grava övergrepp, folkmord och etnisk rensning. Sverige var en av de drivande krafterna bakom denna principöverenskommelse om skyldigheten att skydda (responsibility to protect, R2P). Det är ett viktigt steg i utvecklingen av det internationella normsystemet. I akuta situationer, då säkerhetsrådet inte axlar sitt ansvar, måste Sverige efter en noggrann bedömning överväga vad som ändå kan göras för att mildra mänskligt lidande. En sådan bedömning måste alltid göras med utgångspunkt i den enskilda, aktuella situationen och beakta folkrättsliga, politiska och humanitära aspekter. Utskottet vill också understryka att skydd av och respekt för folkrätten, inklusive de mänskliga rättigheterna och den internationella humanitära rätten, är centralt. Detta bör genomsyra agerandet i alla faser av planeringen och genomförandet av en insats.

I sammanhanget vill utskottet också påminna om att Sverige, som medlem i FN och i enlighet med den nationella handlingsplanen för genomförande av säkerhetsrådets resolutioner 1325 om kvinnor, fred och säkerhet och 1820 om sexuellt våld i väpnade konflikter, ska bidra till att genomföra resolutionerna genom aktiviteter såväl nationellt som regionalt och globalt. Resolutionernas åtaganden bör genomsyra alla aspekter av svenska krishanteringsinsatser. Utskottet anser att alla politikområden, inklusive de som berörs av freds- och säkerhetsbefrämjande insatser, ska bidra till en politik för rättvis och hållbar global utveckling.

I den mån de inte tillgodosetts av vad som här anförts avstyrker utskottet motionerna 2015/16:2172 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 12, 2015/16:2250 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkandena 4 och 8, 2015/16:2971 av Karin Enström m.fl. (M) yrkande 17, 2015/16:3125 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkandena 4 och 5, 2016/17:159 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 29, 2016/17:2768 av Karin Enström m.fl. (M) yrkande 18, 2016/17:2871 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkande 5, 2016/17:3204 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkandena 15 och 16, 2016/17:3207 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 8, 2016/17:3208 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkandena 2, 3 och 10, 2017/18:293 av Kerstin Lundgren (C) yrkandena 1 och 2, 2017/18:532 av Stig Henriksson m.fl. (V) yrkandena 1 och 2, 2017/18:3222 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 47, 2017/18:3239 av Karin Enström m.fl. (M) yrkande 19, 2017/18:3331 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkandena 4 och 5, 2017/18:3566 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 20, 2017/18:3684 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkandena 11, 39 och 40, 2017/18:3745 av Sofia Damm m.fl. yrkande 2, 2017/18:3775 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 11 och 2017/18:3829 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkandena 7 och 8.

Samarbete med FN, EU och Nato

Utskottet vill liksom regeringen understryka FN:s centrala roll för hantering av konflikter i världen och för att ge legitimitet åt internationella krishanteringsinsatser. Ett starkt FN-system i ett nära samarbete med regionala och andra organisationer är centralt. De principer för mellanstatligt samarbete som ges i FN-stadgan utgör grunden för det globala kollektiva säkerhetssystemet, och det är angeläget att slå vakt om dessa. FN:s säkerhetsråd är det enda organ som kan ge folkrättsgrundade och universella mandat för fredsfrämjande insatser samt införande av sanktioner. FN är garant för den globala säkerhetsordningen och är som sådan avgörande för Sverige. Sverige bör fördjupa och förstärka FN:s förmåga genom att delta i FN-ledd fredsfrämjande verksamhet.

Utskottet välkomnar de reforminitiativ, inklusive uppföljning av Hipporapporten och FN:s översyn av polisverksamheten, som tagits inom FN, och anser liksom regeringen att dessa bör stödjas. Utskottet instämmer också i regeringens bedömning att Sverige bör utveckla sitt arbete med att stärka kapaciteten och utbildningsnivån bland FN-personal militärt, polisiärt och civilt. Utskottet konstaterar att under perioden som medlem i FN:s säkerhetsråd 2017–2018 har Sverige också möjlighet att påverka mandatutformningen för insatserna, både i syfte att göra dem mer genomförbara baserade på en politisk analys och för att föra in viktiga horisontella perspektiv som kvinnor, fred och säkerhet respektive konfliktförebyggande.

Samarbetet i EU intar en särställning i svensk utrikes- och säkerhetspolitik, vilket också anförs i skrivelsen. Europeiska unionen bidrar till fred och säkerhet i sitt närområde och globalt. EU:s förmåga att agera som en säkerhetspolitisk aktör är en funktion av medlemsstaternas resurser, sammanhållning och politiska vilja. Utskottet instämmer i regeringens bedömning att ett starkt europeiskt samarbete, med Europeiska unionen som kärna, är av stor vikt mot bakgrund av det ökande antalet konflikter i världen. EU bör därför stärkas som säkerhetspolitisk aktör, bl.a. genom att utveckla unionens förmåga att planera och genomföra civila och militära krishanteringsinsatser. Sverige bör aktivt bidra till den konceptuella utvecklingen inom den gemensamma säkerhets- och försvarspolitiken och fortsätta att bidra till EU:s civila och militära krishanteringsinsatser. Utskottet instämmer dock i försvarsutskottets uppfattning att det europeiska säkerhets- och försvarspolitiska samarbetet inte ska präglas av överstatlighet och att riksdagen fortsatt ska ha möjlighet att påverka beslut om svenskt deltagande i internationella militära insatser. Militära och försvarsmässiga beslut med konsekvenser på EU-nivå fattas enligt gällande fördrag med enhällighet, och varje medlemsstat har därmed vetorätt i dessa frågor.

Utskottet vill också understryka betydelsen av fortsatt nära samarbete mellan EU och FN vad gäller krishanteringsinsatser, liksom ett konstruktivt samarbete mellan EU och Nato.

EU:s globala strategi för unionens utrikes- och säkerhetspolitik, som presenterades i juni 2016, är det strategiska ramverket för EU:s externa agerande. Den bygger på insikten att inget europeiskt land är starkt nog att på egen hand möta de säkerhetspolitiska utmaningar vi står inför. Strategin utgår från en bred och värderingsbaserad syn på säkerhet och försvarar den europeiska säkerhetsordningen och den regelbaserade, multilaterala världsordningen med FN och folkrätten som kärna. EU antog i november 2016 rådsslutsatser om säkerhet och försvar, med fokus på civil och militär krishantering, som uppföljning av den globala strategin. Dessa bekräftades också av Europeiska rådet i december 2016.

Aktiveringen av det permanenta strukturerade samarbetet (Pesco) är ett led i uppföljningen av strategin. Syftet är att stärka den gemensamma säkerhets- och försvarspolitikerna, GSFP. Enligt Lissabonfördragets artikel 42 (6) och 46 kan de av EU:s medlemsstater som så önskar upprätta ett permanent strukturerat samarbete för att bidra till att utveckla unionens operativa förmåga att genomföra militära krishanteringsuppgifter.

Dessa förmågor, som tillhandahålls av medlemsstaterna, är en integrerad del av den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken och kan användas i syfte att bevara freden, förebygga konflikter och stärka internationell säkerhet i enlighet med principerna i FN-stadgan. I samarbetet kan de medlemsstater delta som uppfyller vissa krav och är beredda att göra åtaganden för att öka tillgängligheten, samarbetsförmågan, flexibiliteten och transportförmågan för gemensamma krishanteringsinsatser, att samarbeta för att åtgärda brister inom kapacitetsutveckling, harmonisera identifieringen av militära behov och nå överenskomna mål för nivån på investeringar i försvarsmateriel samt att i förekommande fall delta i materielutvecklingsprogram inom den Europeiska försvarsfonden.

Europeiska rådet enades den 23 juni 2017 i sina rådsslutsatser om behovet av att sjösätta ett inkluderande och ambitiöst Pesco. Medlemsstaterna ska enligt slutsatserna upprätta en gemensam förteckning över vilka åtaganden som ska ligga till grund för deltagande i samarbetet. Därefter ska de medlemsstater som avser att delta i Pesco notifiera rådet om sin avsikt, varefter rådet inom tre månader ska besluta att upprätta Pesco och fastställa vilka medlemsstater som avser att delta. Pesco kommer att bestå av två delar. Den första är den centrala samordnande funktion som utgör ramen för samarbetet. Därtill kommer ett antal konkreta projekt att lanseras. Deltagande i enskilda projekt kommer att vara frivilligt.

Det framgick av utrikesrådet Anna-Karin Eneströms föredragning för utskottet den 21 september att regeringen verkar för att Pesco ska uppfylla två strategiska mål: att stärka den gemensamma säkerhets- och försvarspolitikerna samt att bidra till stärkt europeisk sammanhållning. Regeringen vill se ett inkluderande Pesco, där så många EU-medlemsstater som möjligt väljer att delta från början. För regeringen är det även viktigt att Pesco leder till en ökad operativ förmåga och bidrar till att Europa kan ta ett ökat ansvar för sin egen säkerhet. Utskottet har inga invändningar mot regeringens ställningstagande.

Under hösten har förhandlingar om utformningen av Pesco skett i medlemskretsen vilket resulterat i en underrättelse (notification) som specificerar vilka åtaganden som medlemsstaterna gör genom deltagande i det strukturerade samarbetet. Kabinettssekreterare Annika Söder redogjorde den 9 november för detta och aviserade även att regeringen avser återkomma till riksdagen under hösten med en proposition om Sveriges deltagande i Pesco.

Utskottet instämmer i regeringens bedömning att Sverige, genom fortsatt och fördjupat deltagande i Natos kvalificerade övningsverksamhet, upprätthåller och utvecklar förmågan att delta i internationella krishanteringsinsatser, såväl med Nato som med FN och EU. Sveriges övningsarbete med Nato främjar också utvecklingen av det svenska nationella försvaret. På motsvarande sätt stärks Natos arbete för kvinnor, fred och säkerhet av den utbildningsverksamhet som organisationen får genom Nordic Centre for Gender in Military Operations (NCGM) i Kungsängen som fungerar som Natos "Department Head" när det gäller jämställdhet.

Utskottet noterar att deltagandet i Natoleda insatser av Sverige och andra icke-allierade länder som bidrar med trupp styrs av ett politiskt-militärt ramverk som reglerar konsultationer och deltagande i insatser. Det framgår av skrivelsen att Sverige har drivit på för en tillämpning av detta ramverk som säkerställer att deltagande partnerländer på ett adekvat sätt involveras i beslutsprocesserna.

Utskottet instämmer med regeringen att Sverige har ett intresse av ett välfungerande samarbete mellan Nato och EU. Strävan att utveckla EU-Natosamarbetet ligger i linje med Sveriges engagemang som medlem i EU och nära partner till Nato. Vidare är det i Sveriges intresse att de begränsade resurser som står till medlemsstaternas förfogande används på bästa sätt. Utgångspunkten är att samarbetet mellan Nato och EU ska bygga på respekt för respektive organisations karaktär, mandat och beslutsautonomi. Samarbetet bör grunda sig på principen om komplementaritet och ska inte påverka den särskilda karaktären hos säkerhets- och försvarspolitikerna i någon medlemsstat.

Mot bakgrund av vad som här anförts avstyrker utskottet motionerna 2016/17:48 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 20, 2017/18:293 av Kerstin Lundgren (C) yrkande 3, 2017/18:323 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkandena 1 och 2, 2017/18:354 av Karin Enström m.fl. (M), 2017/18:355 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkandena 1–3, 2017/18:3684 av Annie Löf m.fl. (C) yrkande 12 och 2017/18:3745 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkande 9.

Kvinnor, fred och säkerhet samt skydd av civila i väpnade konflikter

Utskottet välkomnar att regeringen understryker att Sverige ska verka för en samordnad, långsiktig, konsekvent och hållbar agenda för kvinnor, fred och säkerhet. Sverige ska verka för att FN:s normativa policyramverk för agendan omsätts i konkreta resultat på marken som gynnar fred, säkerhet och jämställdhet lokalt. Agendan för kvinnor, fred och säkerhet ska också vara en

prioriterad dialogfråga. Sexuellt och könsrelaterat våld, inklusive konfliktrelaterat sexuellt våld, är oacceptabelt.

Utskottet anser liksom regeringen att absolut nolltolerans måste råda gentemot sexuella övergrepp och utnyttjande som begås av fredsbevarande personal, såväl uniformerad som civil. FN och dess medlemsstater får aldrig uppfattas sakna handlingskraft eller adekvata mekanismer för att ställa ansvariga till svars, oavsett vilka förövarna är. Sverige ska verka för att förebyggande åtgärder vidtas, liksom uppmuntra rapportering samt visseblåsare och främja skydd av dessa.

Det framgår av skrivelsen att kvinnor, fred och säkerhet är en högt prioriterad fråga under Sveriges medlemskap i FN:s säkerhetsråd 2017–2018. Sverige ska verka för att genomförandet av resolution 1325 och efterföljande resolutioner ska ingå som en tydlig och integrerad del av mandaten för FN:s fredsfrämjande insatser och genomförandet av dessa, samt för FN:s verksamhet i stort i länder som är eller har varit i konflikt. Skydd av civila ska baseras på jämställdhetsanalyser som tar hänsyn till särskilda perspektiv och skyddsbehov för kvinnor, män, flickor respektive pojkar. Sverige ska fortsatt hålla en hög profil i frågan om nolltolerans vad gäller sexuell utnyttjande och exploatering i FN-kontext, långsiktigt såväl som kortsiktigt, och fortsatt arbeta med frågan på flera fronter för att åstadkomma förbättringar. Utskottet delar även regeringens uppfattning att Sverige ska verka för att öka andelen kvinnor i de fredsfrämjande insatserna, inklusive på chefs- och beslutsfattande nivå, som ett mål i sig, och för att öka den operativa effektiviteten.

I den mån de inte tillgodosetts genom vad som här anförts avstyrker utskottet motionerna 2016/17:48 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 18 och 19, 2016/17:159 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 17, 19, 20 och 22, 2016/17:3208 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkande 18, 2017/18:228 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkandena 7 och 8, 2017/18:532 av Stig Henriksson m.fl. (V) yrkandena 3–5, 7 och 9–11, 2017/18:3239 av Karin Enström m.fl. (M) yrkande 5, 2017/18:3745 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkande 14 och 2017/18:3775 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 8.

Uppföljning och utvärdering

Riksdagen har vid beredningen av internationella insatser vid ett flertal tillfällen understrukt vikten av tydlig målsättning och utvärdering av insatserna (bl.a. i bet. 2016/17:UFöU3). Utskottet vill i sammanhanget också erinra om att utvärderingen av Sveriges samlade insatser i Afghanistan (SOU 2017:16) visade på vikten av att tidigt fastställa en övergripande strategi som gäller hela engagemanget. Utvärderaren föreslog därför att en särskild funktion inom Regeringskansliet skulle inrättas och få ansvar för att utarbeta förslag till en sådan strategi för kommande internationella insatser. Den övergripande strategin bör enligt utredaren ange målsättningar, tidslinjer och arbets- och ansvarsfördelningen för de olika delarna av den svenska insatsen.

Den särskilda funktionen bör också ansvara för en återkommande och strukturerad resultatredovisning av engagemanget till regering och riksdag.

Utskottet noterar att regeringen i skrivelsen tydliggör att systematisk återrapportering och erfarenhetsinhämtning är central för att kunna dra lärdomar av Sveriges bidrag till internationella insatser. Sverige ska verka för en effektiv regelbunden uppföljning nationellt och internationellt av pågående insatser. Regeringen understryker också vikten av att de internationella insatserna har realistiska mandat med tydliga mål och målluppfyllnadsmetoder, att slutmål ("end state") identifieras för fler insatser och att varje insats har en väl definierad roll i förhållande till det internationella samfundets övriga ansträngningar. Utskottet instämmer med regeringen att nationella mål för insatser måste vara förenliga med det mandat som insatserna har. Det är av stor vikt att eventuella nationella målsättningar inte leder till konkurrens med insatsernas samlade målsättningar.

Utskottet instämmer även i regeringens uppfattning att det finns mycket att göra för att förstärka såväl den civil-militära samverkan som samverkan mellan myndigheter. Utskottet noterar att sedan Riksrevisionens granskning av svenska bidrag till internationella insatser (skr. 2011/12:18, bet. 2011/12:UU13) har åtgärder genomförts för att förstärka samordningen mellan instrument och myndigheter. Bland annat inrättades 2013 det s.k. Myndighetsrådet i syfte att öka samverkan mellan de myndigheter som bidrar till den fredsfrämjande verksamheten och att söka synergierna mellan olika delar av det svenska engagemanget i ett land eller en region. Myndighetsrådet består av de nio myndigheter som bidrar till freds- och säkerhetsfrämjandet. Dessa är FBA, Försvarsmakten, Kriminalvården, Kustbevakningen, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, polisen, Sida, Sveriges domstolar och Åklagarmyndigheten. En årlig avrapportering sker till regeringen. FBA har ett omfattande uppdrag att bidra till samordning och samverkan inom den internationella fredsfrämjande verksamheten. Även övriga berörda myndigheter har i uppdrag att samverka. I syfte att skapa en enhetlig styrning, en ökad transparens och effektivitet samt flexibilitet i regeringens styrning av den internationella civila krishanteringsverksamheten införde regeringen ett gemensamt regleringsbrev för de berörda myndigheterna fr.o.m. 2016.

Utskottet välkomnar de åtgärder som vidtagits av regeringen för att förbättra utvärderingen och uppföljningen av internationella insatser. Utskottet utgår från att regeringen i samband med kommande propositioner om deltagande i internationella insatser återkommer till frågan om mål för och utvärdering av respektive insats.

Psykologiskt försvar och cybersäkerhet

Utskottet har inga invändningar mot försvarsutskottets bedömningar vad gäller regeringens arbete med psykologiskt försvar och cybersäkerhet och

avstyrker därmed motion 2017/18:355 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkandena 4 och 5.

Skrivelsen

Utskottet har inga synpunkter på skrivelse 2016/17:196 utöver vad som framgår ovan och föreslår därmed att skrivelsen läggs till handlingarna.

Övriga motioner

Utöver de yrkanden som behandlas tidigare i detta betänkande finns förslag i ett antal motioner som är föremål för förenklad motionsbehandling enligt de riktlinjer som riksdagen har fastslagit med anledning av Riksdagskommitténs betänkande 2005/06:RS3 och i enlighet med promemorian Förenklad motionsbehandling under valperioden 2014–2018 som utrikesutskottet fastställde i oktober 2014.

Utskottet har vid en genomgång och beredning funnit att de motioner som redovisas nedan inte kan vara aktuella för något tillkännagivande från riksdagen. Efter denna behandling avstyrker ett enigt utskott motionerna:

- 2017/18:784 av Lawen Redar (S)
- 2017/18:936 av Hans Hoff (S)
- 2017/18:2198 av Hans Hoff (S)
- 2016/17:94 av Caroline Szyber (KD)
- 2016/17: 899 av Hans Hoff (S)
- 2016/17:2870 av Lawen Redar (S)
- 2016/17:3276 av Martin Kinnunen (SD)

Reservationer

1. Deltagande i civila och militära insatser, punkt 1 (M)

av Karin Enström (M), Sofia Arkelsten (M), Margareta Cederfelt (M) och Sotiris Delis (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2015/16:2172 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 12,
2015/16:2971 av Karin Enström m.fl. (M) yrkande 17,
2016/17:2768 av Karin Enström m.fl. (M) yrkande 18,
2016/17:3204 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkandena 15 och 16,
2017/18:3222 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 47,
2017/18:3239 av Karin Enström m.fl. (M) yrkande 19 och
2017/18:3566 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 20 och
avslår motionerna
2015/16:2250 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkandena 4 och 8,
2015/16:3125 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkandena 4 och 5,
2016/17:159 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 29,
2016/17:2871 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkande 5,
2016/17:3207 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 8,
2016/17:3208 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkandena 2, 3 och 10,
2017/18:293 av Kerstin Lundgren (C) yrkandena 1 och 2,
2017/18:532 av Stig Henriksson m.fl. (V) yrkandena 1 och 2,
2017/18:3331 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkandena 4 och 5,
2017/18:3684 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkandena 11, 39 och 40,
2017/18:3745 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkande 2,
2017/18:3775 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 11 och
2017/18:3829 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkandena 7 och 8.

Ställningstagande

Sveriges internationella insatser är ett viktigt bidrag för att stärka arbetet för fred och säkerhet på oroliga platser runt om i världen. Genom att delta i internationella insatser stärker vi Sveriges säkerhet och vårt säkerhetspolitiska inflytande. Det finns ingen motsättning mellan försvaret av Sverige och fredsfrämjande insatser utomlands. Sedan 1950-talet har sammanlagt över

100 000 svenskar deltagit i insatser i utlandsstyrkan. Veteranerna har gjort betydande insatser i länder som Kongo, Cypern, Bosnien och Afghanistan.

Svenska militära internationella insatser kommer fortsatt att vara betydelsefulla. Det är viktigt att Sverige och andra länder även fortsatt har ett starkt internationellt militärt engagemang för fred, säkerhet och stabilitet. Vi måste också ha en helhetssyn på insatserna där nödvändiga frågor om vad vi vill uppnå och hur vi ser på långsiktigheten i insatserna måste ställas.

I dag bidrar Sverige till två internationella insatser som syftar till att motverka sönderfall och radikaliserings i Mellanöstern och Nordafrika: dels genom det svenska underrättelseförbandet inom ramen för FN-insatsen Minusma i Mali, dels genom den svenska utbildningsinsatsen i Irak inom ramen för Koalitionen mot Isil/Daish. Sverige bör fortsatt prioritera de svenska insatserna i kampen mot den globala terrorismen.

Det finns ett antal utmaningar som vi står inför i de internationella insatserna. Det handlar om var, i vilken kontext och med vem som Sverige ska göra internationella insatser, men även om hur vi blir bättre i samverkan mellan civila och militära delar för att skapa långsiktighet och hållbarhet.

Nato är i dag den enda organisationen med en global förmåga att hantera kriser. Sverige har vid flera tillfällen deltagit i Natoinsatser. Det har varit värdefulla insatser som har bidragit till fred och säkerhet och där de svenska bidragen fått beröm av övriga länder. Sverige bör även i fortsättningen samverka med Nato i internationella insatser. Men det finns även ett värde i att i högre utsträckning än vad som varit fallet de senaste åren bidra till FN-ledda insatser. Genom att delta i dessa bidrar Sverige till att höja kompetensen i FN-insatsen och ger den en större legitimitet.

2. Deltagande i civila och militära insatser, punkt 1 (SD)

av Markus Wiechel (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2015/16:3125 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkandena 4 och 5,

2016/17:2871 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkande 5 och

2017/18:3331 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkandena 4 och 5 samt avslår motionerna

2015/16:2172 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 12,

2015/16:2250 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkandena 4 och 8,

2015/16:2971 av Karin Enström m.fl. (M) yrkande 17,

2016/17:159 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 29,

2016/17:2768 av Karin Enström m.fl. (M) yrkande 18,

2016/17:3204 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkandena 15 och 16,
2016/17:3207 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 8,
2016/17:3208 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkandena 2, 3 och 10,
2017/18:293 av Kerstin Lundgren (C) yrkandena 1 och 2,
2017/18:532 av Stig Henriksson m.fl. (V) yrkandena 1 och 2,
2017/18:3222 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 47,
2017/18:3239 av Karin Enström m.fl. (M) yrkande 19,
2017/18:3566 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 20,
2017/18:3684 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkandena 11, 39 och 40,
2017/18:3745 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkande 2,
2017/18:3775 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 11 och
2017/18:3829 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkandena 7 och 8.

Ställningstagande

Sedan FN:s tillkomst har Sverige deltagit i många av organisationens fredsbevarande insatser, allt som allt uppgående till 120 internationella uppdrag i 60 länder. Under senare år har dock Sverige nästan helt valt bort att delta i FN-ledda fredsbevarande insatser och i stället givit företräde åt EU- eller Nato-ledda insatser. FN har synbarligen valts bort som konflikthanterare av diverse svenska regeringar, vilket Sverigedemokraterna beklagar. Sverigedemokraterna ser FN som det primära samarbetsorganet för att hantera konflikter och värna fred och säkerhet. En grundläggande förutsättning för internationella insatser ska vara ett tydligt mandat från FN:s säkerhetsråd.

Sverige bör efter förmåga, när vi finner starka motiv därtill, aktivt delta i insatser inom ramen för FN och Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE) samt verka för att stärka dessa organisationers kapacitet. Det är också av vikt att insatserna har tydliga mål och en genomtänkt strategi för att de ska kunna bidra till fred och stabilitet. Internationella insatser får dock inte leda till att vårt eget lands fortbestånd sätts på spel. Därför bör extra medel tillskjutas Försvarmakten som kompensation för de ekonomiska konsekvenserna av internationella insatser.

3. Deltagande i civila och militära insatser, punkt 1 (C)

av Kerstin Lundgren (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2017/18:293 av Kerstin Lundgren (C) yrkandena 1 och 2,
2017/18:3684 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkandena 11, 39 och 40 samt

2017/18:3775 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 11 och avslår motionerna
2015/16:2172 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 12,
2015/16:2250 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkandena 4 och 8,
2015/16:2971 av Karin Enström m.fl. (M) yrkande 17,
2015/16:3125 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkandena 4 och 5,
2016/17:159 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 29,
2016/17:2768 av Karin Enström m.fl. (M) yrkande 18,
2016/17:2871 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkande 5,
2016/17:3204 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkandena 15 och 16,
2016/17:3207 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 8,
2016/17:3208 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkandena 2, 3 och 10,
2017/18:532 av Stig Henriksson m.fl. (V) yrkandena 1 och 2,
2017/18:3222 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 47,
2017/18:3239 av Karin Enström m.fl. (M) yrkande 19,
2017/18:3331 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkandena 4 och 5,
2017/18:3566 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 20,
2017/18:3745 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkande 2 och
2017/18:3829 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkandena 7 och 8.

Ställningstagande

Centerpartiet vill att Sverige ska vara berett att delta i insatser under FN-, EU- eller Natoflagg. En viktig utgångspunkt för de internationella civila och militära krishanteringsinsatser som Sverige deltar i är att bidra till långsiktig utveckling, demokrati och mänskliga rättigheter. I skrivelsen koncentrerar sig regeringen på civila insatser och verkar glömma bort de militära insatserna. Det behövs en tydligare balans i skrivelsen mellan civila och militära insatser. Nästan uteslutande fokuseras på konfliktförebyggande åtgärder och långsiktiga civila insatser, snarare än militära insatser. Konfliktförebyggande arbete och återuppbyggnad är oerhört viktigt, men som världen ser ut i dag behövs samtidigt ett säkerhetsperspektiv, där den militära insatsen inte sällan är en förutsättning för de mer civila insatsdelarna. Det framgår inte av skrivelsen hur civila insatser ska förhindra våld och väpnade konflikter och hur civila insatser ska kunna genomföras säkert när fokus skiftar från militära insatser till civila insatser. Jag menar att båda delarna behövs. På samma sätt är det olyckligt att regeringen i princip ensidigt fokuserar på jämställdhet och endast kortfattat lyfter andra säkerhetsutmaningar som t.ex. klimatförändringar eller andra orsaker till att människor exempelvis flyr sina hemländer. Det är därför inte tydligt vad regeringen menar när de säger sig förespråka en bred syn på säkerhet. Resonemangen om jämställdhet är tyvärr ofta också ospecifikt formulerade och utan konkretion.

4. Deltagande i civila och militära insatser, punkt 1 (KD)

av Sofia Damm (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2015/16:2250 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkandena 4 och 8,

2016/17:3207 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 8,

2016/17:3208 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkandena 2, 3 och 10,

2017/18:3745 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkande 2 och

2017/18:3829 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkandena 7 och 8 samt

avslår motionerna

2015/16:2172 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 12,

2015/16:2971 av Karin Enström m.fl. (M) yrkande 17,

2015/16:3125 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkandena 4 och 5,

2016/17:159 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 29,

2016/17:2768 av Karin Enström m.fl. (M) yrkande 18,

2016/17:2871 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkande 5,

2016/17:3204 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkandena 15 och 16,

2017/18:293 av Kerstin Lundgren (C) yrkandena 1 och 2,

2017/18:532 av Stig Henriksson m.fl. (V) yrkandena 1 och 2,

2017/18:3222 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 47,

2017/18:3239 av Karin Enström m.fl. (M) yrkande 19,

2017/18:3331 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkandena 4 och 5,

2017/18:3566 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 20,

2017/18:3684 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkandena 11, 39 och 40 samt

2017/18:3775 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 11.

Ställningstagande

I inbördeskriget Syrien och genom Daish framfart dödas och kränks människors rätt till liv och värdighet. I flera andra delar av Nordafrika och Mellanöstern har den arabiska vårens hopp förbytt mot förtvivlan. Kristna och andra etno-religiösa minoriteter, kvinnor och civilsamhällesorganisationer möter nytt motstånd och förtryck. Det är en allt oroligare värld, och i vårt absoluta närområde ser vi hur den ryska aggressionen mot Ukraina inklusive den illegala annekteringen av Krim kraftigt har försämrat den säkerhetspolitiska situationen i Europa. I det instabila läge som råder krävs betydligt mer av internationell samverkan. Ett höjt stöd till freds- och säkerhetsfrämjande insatser är därför en nödvändighet i en tid av stor internationell oro. Sverige ska prioritera insatser som bekämpar det

fruktansvärda som människor i dag flyr ifrån. Det är därför av stor vikt att Sverige också fortsättningsvis kan bidra till både etablerade och nya insatser inom fredsfrämjande, säkerhetsfrämjande och konfliktförebyggande verksamhet inom Nato, EU, FN och OSSE. Planeringen av internationella freds- och säkerhetsfrämjande insatser måste ta hänsyn till utvecklingen i världen som snabbt kan komma att förändras. Det måste finnas flexibilitet och utrymme att omprioritera för att kunna möta nya eller förändrade behov av fredsfrämjande insatser.

5. Samarbete med FN, EU och Nato, punkt 2 (M, C, L, KD)

av Karin Enström (M), Sofia Arkelsten (M), Margareta Cederfelt (M), Kerstin Lundgren (C), Birgitta Ohlsson (L), Sofia Damm (KD) och Sotiris Delis (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2017/18:293 av Kerstin Lundgren (C) yrkande 3,

2017/18:354 av Karin Enström m.fl. (M),

2017/18:355 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkandena 1–3,

2017/18:3684 av Annie Löf m.fl. (C) yrkande 12 och

2017/18:3745 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkande 9 och

avslår motionerna

2016/17:48 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 20 och

2017/18:323 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Vi delar regeringens bedömning i fråga om ökat samarbete med Nato, men det är inte tillräckligt. Nato har sedan organisationen bildades 1949 varit en hörnsten i den europeiska säkerheten och borgat för en stabil utveckling i vår del av världen. Organisationen utgår från FN-stadgans artikel 51 om varje lands rätt till enskilt eller kollektivt självförsvar vid ett väpnat angrepp från ett annat land. En av de tre grundpelarna i Natos strategiska koncept är internationell krishantering. Nato lägger också stor tonvikt vid civil beredskap som en åtgärd mot hybridliknande hot. Nato fyller en avgörande roll för internationell och civil krishantering.

Kärnan i Natosamarbetet utgörs av Natos artikel 5 om det kollektiva försvaret och medlemslänternas skyldighet att bistå ett annat medlemsland vid ett angrepp. Nato är en mellanstatlig allians där beslut fattas genom konsensus mellan medlemsländerna. Under ett par decennier efter det kalla krigets slut

låg Natos fokus mest på konflikthantering och internationella insatser som den i Afghanistan. I och med den ryska aggressionen mot Ukraina och den illegala annekteringen av Krim 2014 har Nato återtagit fokus på det kollektiva försvaret och betonar nu vikten av att vara medlem, jämfört med att som Sverige vara partnerland till Nato. Endast medlemsländerna kan räkna med att omfattas av försvarsgarantierna, och endast de omfattas av den gemensamma försvarsplaneringen. Sammantaget försätter detta Sverige i en helt ny sits. Utredningen 2014 om Sveriges försvarssamarbeten konstaterar att Sverige av omvärlden betraktas som en del av försvarsalliansen på grund av sitt omfattande samarbete med Nato, dock utan att vi omfattas av Natos ömsesidiga försvarsgarantier. Sverige kan heller inte förlita sig på bilaterala försvarsgarantier från USA.

I den utredning om svenska försvarssamarbeten som presenterades 2016 förstärks bilden av Nato som en garant för säkerheten i Europa och att ett svenskt Natomedlemskap skulle bidra till ökad tydlighet och stabilitet i Sveriges närområde. Ett Natomedlemskap är det enda försvarssamarbete som på allvar kan höja vår försvarsförmåga, öka stabiliteten i vårt närområde och ytterst stärka Sveriges säkerhet. De bilaterala samarbeten, utan gemensamma försvarsgarantier, som regeringen upprättar med enskilda Natoländer är inte tillräckliga. Rent konkret skulle ett Natomedlemskap innebära tydlighet kring hur Sverige kan tänkas agera vid en eventuell konflikt och den militära tröskeleffekten för Sverige, höjas betydligt. Vår uthållighet vid en kris eller konflikt skulle förlängas, och vi skulle även få bättre underrättelseinformation som medlem. Ett medlemskap skulle också möjliggöra en gemensam försvarsplanering med Nato, något som trots ett omfattande samarbete inte finns i dag. Vi anser att Sverige bör fördjupa sitt samarbete med Nato och verka för en svensk anslutning. Målet är en svensk ansökan under nästa mandatperiod. Att Nato fyller en avgörande roll för internationell och civil krishantering är ett skäl till att Sverige bör gå med.

Under tiden som Sverige arbetar för ett medlemskap ska vi fördjupa existerande samarbeten med Natoländerna på så många områden som möjligt för att skapa förutsättningar för att ge och ta emot civil och militär hjälp i händelse av en kris och konflikt i enlighet med den svenska solidaritetsförklaringen. Att ansöka om medlemskap i Natos Center of Excellence för energisäkerhet i Vilnius är ett viktigt steg som bör tas i den processen.

Det är av särskild vikt att Sverige fördjupar de försvars- och säkerhetspolitiska samarbetena med EU:s medlemsstater. EU bör utveckla förmågan att samordna och leda civila och militära insatser i tredjeländer. Vi vill att EU tar större ansvar för internationell fred och säkerhet, inte minst i närområdet, både civilt och militärt. Därför är det viktigt att EU också har en militär snabbinsatsförmåga, där de stridsgrupper som redan finns kan finansieras och användas i praktiken.

EU bör genom ökat försvarssamarbete, förmågeutveckling och materielsamarbeten och forskning bidra till att stärka de nationella

försvarsmakternas möjlighet att delta i internationella krishanteringsinsatser. När de nationella försvarsmakterna stärks ökar också EU:s möjligheter att genomföra insatser utanför unionen. Det är viktigt. Tyvärr saknas resonemang från regeringen om hur EU genom ökat samarbete kan bidra till militär förmågeutveckling och därmed också unionens samlade förmåga till militära krishanteringsinsatser. Regeringen missar helheten än en gång.

FN har en unik roll, och dess uppgift att verka för global utveckling och fred har inte blivit enklare med åren. För ett fortsatt starkt och fungerande FN är det vårt ansvar att driva på debatten för vad en reform av FN bör innehålla. En av FN:s viktigaste uppgifter är att bidra till fred och säkerhet. De senaste åren har säkerhetsrådet misslyckats med att anta resolutioner i akuta konflikter, t.ex. om Syrien. Det skadar trovärdigheten för FN som global aktör för fred. Vi anser också att principen om skyldighet att skydda (Responsibility to Protect) bör stärkas genom att kriterier tas fram som klargör när det ska finnas mandat för att genomföra humanitära interventioner.

6. Samarbete med FN, EU och Nato, punkt 2 (SD)

av Markus Wiechel (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:323 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkandena 1 och 2 samt avslår motionerna

2016/17:48 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 20,

2017/18:293 av Kerstin Lundgren (C) yrkande 3,

2017/18:354 av Karin Enström m.fl. (M),

2017/18:355 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkandena 1–3,

2017/18:3684 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 12 och

2017/18:3745 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkande 9.

Ställningstagande

Det säkerhetspolitiska arbetet mellan medlemsländerna i EU bidrar på många sätt till att stärka ländernas säkerhet, vilket är positivt. Samtidigt finns krafter inom EU som vill driva den gemensamma säkerhets- och försvarspolitik (GSFP) och den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken (GUSP) i en alltmer överstatlig riktning. När ett alltmer överstatligt EU beslutar om militära insatser där riksdagens inflytande är begränsat innebär det i praktiken att Sverige är med i en militär allians. Sverigedemokraterna anser att regeringen inom EU ska verka för en linje där säkerhets- och försvarspolitik

ska vara ett ansvar för respektive medlemsland samt motverka alla tendenser som går i en överstatlig riktning. Om samarbete i stora frågor är nödvändigt ska det ske på mellanstatlig basis.

Särskilt det nya föreslagna samarbetet Pesco är något som Sverige bör hålla sig utanför. Alla former av nya frivilliga sammanslutningar utvecklas alltid inom EU, och Pesco utgör därför ganska tydligt ett frö till fördjupat försvarssamarbete och kanske till och med en gemensam EU-armé, som bl.a. kommissionens ordförande Juncker gett uttryck för men även en hel del medlemsländer. Pesco omnämns bara kort, men innebörden av ett ”permanent strukturerat arbete” talar sitt tydliga språk om vad ambitionen med Pesco är.

7. Kvinnors roll i konflikthantering och skydd av civila i konflikter, punkt 3 (M)

av Karin Enström (M), Sofia Arkelsten (M), Margareta Cederfelt (M) och Sotiris Delis (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2017/18:3239 av Karin Enström m.fl. (M) yrkande 5 och
avslår motionerna
2016/17:48 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 18 och 19,
2016/17:159 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 17, 19, 20 och 22,
2016/17:3208 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkande 18,
2017/18:228 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkandena 7 och 8,
2017/18:532 av Stig Henriksson m.fl. (V) yrkandena 3–5, 7 och 9–11,
2017/18:3745 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkande 14 och
2017/18:3775 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 8.

Ställningstagande

Lagstiftning och traditioner används för att inskränka kvinnors frihet på många platser i världen. Kvinnor utsätts för tvångsäktenskap, könsstympning, trafficking och sexuella kränkningar. Kvinnor drabbas ofta särskilt hårt av krig, naturkatastrofer, låg utvecklingsnivå och fattigdom. Kränkningar av kvinnors rättigheter är ett av de största hindren för demokrati och ekonomisk utveckling. Först när kvinnor i samma omfattning som män får tillgång till utbildning, förvärvsarbete och äganderätt samt kan skyddas mot övergrepp, kan ett lands utveckling ta verklig fart. Vi ska därför lägga fortsatt stor kraft på dessa områden inom såväl utvecklingsarbetet som övrigt internationellt arbete. FN-resolutionerna 1325 och 1820 om kvinnors och barns situation i

väpnade konflikter är viktiga verktyg i kampen mot flera av dessa problem. Sverige har därför ett särskilt intresse av och ansvar för att resolutionerna genomförs nationellt och internationellt i all freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet och inom humanitära insatser.

8. Kvinnors roll i konflikthantering och skydd av civila i konflikter, punkt 3 (C)

av Kerstin Lundgren (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:3775 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 8 och avslår motionerna

2016/17:48 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 18 och 19,

2016/17:159 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 17, 19, 20 och 22,

2016/17:3208 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkande 18,

2017/18:228 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkandena 7 och 8,

2017/18:532 av Stig Henriksson m.fl. (V) yrkandena 3–5, 7 och 9–11,

2017/18:3239 av Karin Enström m.fl. (M) yrkande 5 och

2017/18:3745 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkande 14.

Ställningstagande

Centerpartiet anser att det är viktigt att FN genomför de initiativ som tagits och med kraft intensifierar arbetet framåt för att motverka och förebygga att vissa FN-anställda begår sexuella övergrepp i fredsfrämjande och fredsbevarande insatser samt att förövarna ställs till svars. Dessa åtgärder sammantaget gör att vi får ett förbättrat samarbete och ökat förtroende för FN.

9. Kvinnors roll i konflikthantering och skydd av civila i konflikter, punkt 3 (L)

av Birgitta Ohlsson (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:228 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkandena 7 och 8 samt avslår motionerna
2016/17:48 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 18 och 19,
2016/17:159 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 17, 19, 20 och 22,
2016/17:3208 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkande 18,
2017/18:532 av Stig Henriksson m.fl. (V) yrkandena 3–5, 7 och 9–11,
2017/18:3239 av Karin Enström m.fl. (M) yrkande 5,
2017/18:3745 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkande 14 och
2017/18:3775 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 8.

Ställningstagande

År 2016 valdes Sverige in i FN:s säkerhetsråd. Som det enda landet med en uttalat feministisk utrikespolitik åligger det oss att därifrån särskilt verka för att förbättra kvinnors utsatta situation. Kvinnors kroppar blir allt oftare måltavlor när terrorgrupper och statliga arméer använder massvåldtäkter som vapen. Med kraft ska Sverige arbeta för att stoppa sexuellt våld i väpnade konflikter och för att straffriheten för sådana och andra brott mot kvinnor och flickor avskaffas. Det kommer att krävas fler internationella insatser för att skydda kvinnor men också att deltagande personal utbildas i genuskunskap, framför allt säkerhetsrådsresolutionerna 1325 och 1820.

Från platsen i FN:s säkerhetsråd ska Sverige särskilt arbeta för att stärka kvinnors roll i konfliktförebyggande samtal och fredssamtal. Vi bör som land även ta initiativ till en FN-resolution med fokus på kvinnors möjligheter att erhålla politisk makt. Den bör särskilt behandla kvinnors roll både i konstitutionsbyggande processer och demokratiseringsprocesser samt kvinnorepresentationen i såväl nationella parlament och regeringar som lokala politiska församlingar. Det krävs insatser för att fler kvinnor ska kunna ta plats på de allra högsta posterna inom politiken. Framgångsrika metoder för att här nå en högre andel kvinnor saknas inte, men det behövs ett bättre utbyte mellan världens länder.

10. Kvinnors roll i konflikthantering och skydd av civila i konflikter, punkt 3 (KD)

av Sofia Damm (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2016/17:3208 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkande 18 och
2017/18:3745 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkande 14 och

avslår motionerna

2016/17:48 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 18 och 19,
2016/17:159 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 17, 19, 20 och 22,
2017/18:228 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkandena 7 och 8,
2017/18:532 av Stig Henriksson m.fl. (V) yrkandena 3–5, 7 och 9–11,
2017/18:3239 av Karin Enström m.fl. (M) yrkande 5 och
2017/18:3775 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 8.

Ställningstagande

I länder som genomgår eller har genomgått krig och katastrofer är kvinnor särskilt utsatta. Sverige måste kräva att FN:s resolution 1325 med kraft aktualiseras för att se till att kvinnor får inflytande i fredsarbete och det planeringsarbete som görs efter ett fredsavtal. Kraftfulla åtgärder krävs också för att förhindra den stora omfattningen av sexuella övergrepp som pågår i olika konflikter runtom i världen.

Hanteringen av visseblåsare inom FN blev vida känd i och med att Anders Kompass, före detta chef för fältverksamheten hos FN:s kommissionär för mänskliga rättigheter, slog larm om att fredsbevarande soldater begått sexuella övergrepp mot barn i Centralafrikanska republiken. I stället för att FN med kraft tog tag i problemet hemligstämplades rapporten och Kompass stängdes av från sin tjänst. Händelsen visar på en kultur inom FN där anställda inte känner att de kan agera när de stöter på felaktigheter – eller som i detta fall mycket grov brottslighet. Detta är en fråga Sverige måste prioritera inom ramen för FN-engagemanget i syfte att åstadkomma förändring.

11. Psykologiskt försvar och cybersäkerhet, punkt 4 (SD)

av Markus Wiechel (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen delvis motion

2017/18:355 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkandena 4 och 5.

Ställningstagande

Vårt samhälle, liksom de flesta samhällen i världen, är och blir alltmer beroende av informationsteknik. Detta gäller även på den internationella arenan eftersom vi ser allt fler både lyckade och misslyckade försök från stater och organisationer som lägger sig i andra staters angelägenheter. Sverige antogs alldeles nyligen som medlem i Nato Cooperative Cyber Defence Centre

of Excellence (CCDCOE). Det finns en problematik med just omhändertagande av den kompetens vi nu kommer att få genom deltagandet i centret.

I Sverige har vi sex myndigheter som har ett av regeringen utsett ansvar för cybersäkerheten. Dessa myndigheter ingår i Samverkansgruppen för informationssäkerhet (Samfi). Den svenska cybersäkerheten bör samlas under ett och samma tak, dels för att kunna ta hem och samla kompetensen från CCDCOE, dels för att lättare kunna ha överblick och utkräva ansvar i en skarp situation.

Sverige bör därför inrätta en ny myndighet för cybersäkerhet. Detta skulle ge fördelar både nationellt och internationellt när det gäller att hjälpa till med krishantering i cybersäkerhetsfrågor.

Sverige lider även av motsvarande problem i försvaret av landet mot psykologisk krigföring. Vi har sett att påverkanskampanjer används i destabiliserande syften både nationellt och internationellt, och för att komma till rätta med detta bör en ny myndighet för försvar mot psykologisk krigföring inrättas. Vi föreslår att ansvaret för det psykologiska försvaret lyfts bort från Myndigheten för samhällsskydd och beredskap och återigen görs till en egen myndighet med tydlig offentlig profil.

12. Psykologiskt försvar och cybersäkerhet, punkt 4 (KD)

av Sofia Damm (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2017/18:355 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkandena 4 och 5.

Ställningstagande

Vårt samhälle, liksom de flesta samhällen i världen, är och blir alltmer beroende av informationsteknik. Detta gäller även på den internationella arenan eftersom vi ser allt fler både lyckade och misslyckade försök från stater och organisationer som lägger sig i andra staters angelägenheter. Sverige antogs alldeles nyligen som medlem i Nato Cooperative Cyber Defence Centre of Excellence (CCDCOE). Detta är något som vi ser positivt på. Däremot finns det en problematik med just omhändertagande av den kompetens vi nu kommer att få genom deltagandet i centret.

I Sverige har vi sex myndigheter som har ett av regeringen utsett ansvar för cybersäkerheten. Dessa myndigheter ingår i Samverkansgruppen för informationssäkerhet (Samfi). Den svenska cybersäkerheten bör samlas under

ett och samma tak, dels för att kunna ta hem och samla kompetensen från CCDCOE, dels för att lättare kunna ha överblick och utkräva ansvar i en skarp situation.

Sverige bör därför inrätta en ny myndighet för cybersäkerhet. Detta skulle ge fördelar både nationellt och internationellt när det gäller att hjälpa till med krishantering i cybersäkerhetsfrågor.

Sverige lider även av motsvarande problem i försvaret av landet mot psykologisk krigföring. Vi har sett att påverkanskampanjer används i destabiliserande syften både nationellt och internationellt, och för att komma till rätta med detta bör en ny myndighet för försvar mot psykologisk krigföring inrättas. Vi föreslår att ansvaret för det psykologiska försvaret lyfts bort från Myndigheten för samhällsskydd och beredskap och återigen görs till en egen myndighet med tydlig offentlig profil.

Särskilt yttrande

Särskilt yttrande (M)

Karin Enström (M), Sofia Arkelsten (M), Margareta Cederfelt (M) och Sotiris Delis (M) anför:

I skrivelsen anger regeringen att multilateralt samarbete är viktigare än någonsin. Vi delar denna uppfattning. Nato är en central aktör i den internationella krishanteringen. För oss är målet att Sverige ska bli en fullvärdig medlem, detta för att få full tillgång till den internationella civila och militära krishanteringen samt det solidariska försvar som utgörs av artikel 5.

FN antog sommaren 2017 en konvention om ett globalt förbud mot kärnvapen. Ett svenskt tillträde till konventionen står inte i samklang med svenska bi- och multilaterala försvars- och säkerhetssamarbeten utan kan tvärtom utgöra ett praktiskt hinder för genomförandet av dessa. Det är viktigt att Sverige inte ställer sig bakom denna konvention.

BILAGA I

Förteckning över behandlade förslag

Skrivelsen

Regeringens skrivelse 2016/17:196 Sveriges samlade politik för internationell civil och militär krishantering.

Följdmotionerna

2017/18:293 av Kerstin Lundgren (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att svenska internationella civila och militära krishanteringsinsatser bör komplettera och stödja varandra, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska bidra till och söka synergier mellan olika typer av stöd till konflikt- och postkonfliktländer och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att EU ska stärka sin förmåga att genomföra civila och militära krishanteringsinsatser samt om att ökat försvarssamarbete inom EU kan stärka EU:s samlade krishanteringsförmåga, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2017/18:323 av Björn Söder m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om den gemensamma säkerhets- och försvarspolitik och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Pesco och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:354 av Karin Enström m.fl. (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Natos betydelse för internationell krishantering och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:355 av Sofia Damm m.fl. (KD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Natos betydelse för internationell krishantering och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att reformera FN och tillkännager detta för regeringen.

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att FN:s fredsbevarande insatser förbättras, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en myndighet för psykologiskt försvar och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en myndighet för cybersäkerhet och tillkännager detta för regeringen.

Motioner från allmänna motionstiden 2015/16

2015/16:2172 av Hans Wallmark m.fl. (M):

12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige även i fortsättningen ska ha en ambition att bidra till internationella insatser och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2198 av Hans Hoff (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om barn som utnyttjas av FN-personal, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2250 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om internationella insatser och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om terrorismbekämpning och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2971 av Karin Enström m.fl. (M):

17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen i avsnitt 3.10 Internationella insatser och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:3125 av Björn Söder m.fl. (SD):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige efter förmåga aktivt ska kunna delta i insatser inom ramen för FN och OSSE och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att internationella insatser där Sverige deltar ska åtnjuta tydliga mandat från FN:s säkerhetsråd och tillkännager detta för regeringen.

Motioner från allmänna motionstiden 2016/17

2016/17:48 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V):

18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige som medlem av säkerhetsrådet bör verka för att resolution 1325 om kvinnor, fred och säkerhet får genomslag i samtliga resolutioner som säkerhetsrådet behandlar och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör verka för att de stater som bidrar med personal till FN:s fredsbevarande insatser antar nationella handlingsplaner för resolution 1325 och ge stöd till detta arbete och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör verka för att reformera de fredsbevarande insatserna och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:94 av Caroline Szyber (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska vara drivande i uppfyllandet och efterlevandet av resolutionerna 1325 och 1820 i fredsbyggande processer och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:159 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V):

17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en särskild svensk ambassadör bör tillsättas för att stärka det svenska arbetet med att implementera resolution 1325 och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen årligen till riksdagen bör redovisa arbetet med att implementera FN:s resolution 1325 och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör verka för att alla samarbetsländer vid internationella insatser ska ha en handlingsplan för att implementera FN:s resolution 1325 och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör verka för att alla internationella insatser arbetar förebyggande för att motverka sexualiserat våld och övergrepp gentemot civilbefolkningen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör avstå från att delta i Natoleda internationella insatser som inte bidrar till fred, utveckling och säkerhet för civilbefolkningen och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:899 av Hans Hoff (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om barn som utnyttjas av FN-personal, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2016/17:2768 av Karin Enström m.fl. (M):

18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen i avsnitt 3.12 Internationella insatser och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2870 av Lawen Redar (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att implementera FN:s agenda för kvinnor, fred och säkerhet i det globala förebyggande arbetet, agera mot det sexuella våldet i krig samt verka för att minst hälften av biståndet ska gå till kvinnor och barn och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2871 av Björn Söder m.fl. (SD):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att internationella insatser där Sverige deltar ska åtnjuta tydliga mandat från FN:s säkerhetsråd, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2016/17:3204 av Hans Wallmark m.fl. (M):

15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige även i fortsättningen ska ha en hög ambition att bidra till internationella insatser och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förstärka den svenska militära insatsen mot global terrorism och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:3207 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD):

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om terrorismbekämpning och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:3208 av Sofia Damm m.fl. (KD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska bidra till både etablerade och nya insatser inom fredsfrämjande, säkerhetsfrämjande och konfliktförebyggande verksamhet inom Nato, EU, FN och OSSE och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det i planeringen av internationella freds- och säkerhetsfrämjande insatser måste finnas flexibilitet och utrymme att omprioritera för att kunna möta nya eller förändrade behov och tillkännager detta för regeringen.

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en långsiktig färdplan måste ingå i framtida militära interventioner och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige i FN:s säkerhetsråd ska verka för att FN:s resolution 1325 med kraft aktualiseras för att se till att kvinnor får inflytande i fredsarbete och det planeringsarbete som görs efter ett fredsavtal, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2016/17:3276 av Martin Kinnunen (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra en heltäckande utvärdering av den svenska insatsen i Libyen och tillkännager detta för regeringen.

Motioner från allmänna motionstiden 2017/18

2017/18:228 av Jan Björklund m.fl. (L):

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige som medlem i FN:s säkerhetsråd bör arbeta för att stärka kvinnors roll i konfliktförebyggande och fredssamtal och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör ta initiativ till en FN-resolution med fokus på kvinnor i konstitutionsbyggande och demokratiseringsprocesser, samt kvinnorepresentationen i såväl nationella parlament och regeringar som lokala politiska församlingar, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2017/18:532 av Stig Henriksson m.fl. (V):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige i högre utsträckning bör prioritera arbetet med att förebygga väpnade konflikter och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i syfte att konkretisera arbetet med att förebygga väpnade internationella konflikter bör upprätta en heltäckande handlingsplan för ändamålet samt återkomma med ett förslag på hur arbetet ska organiseras på ett mer effektivt sätt och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige som medlem av säkerhetsrådet bör verka för att resolution 1325 om kvinnor, fred och säkerhet får genomslag i samtliga resolutioner som säkerhetsrådet behandlar och tillkännager detta för regeringen.

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör verka för att de stater som bidrar med personal till FN:s fredsbevarande insatser antar nationella handlingsplaner för resolution 1325 och ge stöd till detta arbete och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en särskild svensk ambassadör bör tillsättas för frågan om att stärka det svenska arbetet med att implementera resolution 1325 och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör verka för att alla internationella insatser arbetar förebyggande för att motverka sexualiserat våld och övergrepp gentemot civilbefolkningen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen årligen bör redovisa arbetet med att implementera FN:s resolution 1325 till riksdagen och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör verka för att alla samarbetsländer vid internationella insatser ska ha en handlingsplan för att implementera FN:s resolution 1325 och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör sätta upp mål och delmål för att inom sex år nå målet att 40 procent av deltagarna vid fredsbevarande insatser ska vara kvinnor, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2017/18:784 av Lawen Redar (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra FN:s agenda för kvinnor, fred och säkerhet i det globala förebyggande arbetet, agera mot det sexuella våldet i krig och verka för ett jämställt bistånd, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2017/18:936 av Hans Hoff (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att i FN och andra relevanta forum verka för att stärka skyddet för utsatta grupper såsom kvinnor och barn i konfliktområden och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3222 av Hans Wallmark m.fl. (M):

47. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige även i fortsättningen ska ha en hög ambition att bidra till internationella insatser och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3239 av Karin Enström m.fl. (M):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen i avsnittet Ökad frihet för världens kvinnor och tillkännager detta för regeringen.

19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen i avsnittet Internationella insatser och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3331 av Björn Söder m.fl. (SD):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige efter förmåga aktivt ska kunna delta i insatser inom ramen för FN och OSSE och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att internationella insatser där Sverige deltar ska åtnjuta tydliga mandat från FN:s säkerhetsråd och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3566 av Ulf Kristersson m.fl. (M):

20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige även i fortsättningen ska ha en hög ambition att bidra till internationella insatser och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3684 av Annie Lööf m.fl. (C):

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska driva att arbetet med R2P (responsibility to protect) stärks genom att kriterier tas fram för när det ska finnas mandat att genomföra humanitära interventioner, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör ta en aktiv roll i arbetet för att effektivisera FN:s fredsfrämjande verksamhet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
39. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska bidra till fred, säkerhet och utveckling genom militära och civila internationella insatser och tillkännager detta för regeringen.
40. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige genom insatser under FN-, EU- eller Natoflagg ska bidra till långsiktig utveckling, demokrati och mänskliga rättigheter och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3745 av Sofia Damm m.fl. (KD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska bidra till både etablerade och nya insatser inom fredsfrämjande, säkerhetsfrämjande och konfliktförebyggande verksamhet inom Nato, EU, FN och OSSE och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en långsiktig färdplan måste ingå i framtida EU-ledda militära interventioner och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige i FN:s säkerhetsråd ska verka för att FN:s resolution 1325 med kraft

aktualiseras för att se till att kvinnor får inflytande i fredsarbete och det planeringsarbete som görs efter ett fredsavtal och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3775 av Kerstin Lundgren m.fl. (C):

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att FN med kraft ska intensifiera arbetet med att motverka och förebygga att FN-utsända begår sexuella övergrepp i fredsfrämjande och fredsbevarande insatser samt ser till att förövarna ställs till svars, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om fortsatt internationellt ansvarstagande genom svenskt deltagande i internationella militära och civila insatser för att bidra till fred, långsiktig utveckling, demokrati och mänskliga rättigheter och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3829 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD):

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om internationella insatser och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om terroristbekämpning och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2

Försvarsutskottets yttrande 2017/18:FöU3y

Sveriges samlade politik för internationell civil och militär krishantering

---

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet beslutade den 21 september 2017 att ge försvarsutskottet tillfälle att yttra sig över regeringens skrivelse 2016/17:196 Sveriges samlade politik för internationell civil och militär krishantering samt eventuella följdmotioner i de delar som berör utskottets beredningsområde.

Försvarsutskottet begränsar sitt yttrande främst till den fortsatta utvecklingen av den gemensamma försvars- och säkerhetspolitiken (GSFP), balansen mellan nationellt försvar och internationella insatser samt civil-militär samverkan och samverkan mellan myndigheter.

I yttrandet finns tre avvikande meningar (SD, C, KD) och ett särskilt yttrande (M, C, L, KD).

Utskottets överväganden

Sveriges samlade politik för internationell civil och militär krishantering

Skrivelsen

I skrivelsen Sveriges samlade politik för internationell civil och militär krishantering (skr. 2016/17:196) redogör regeringen för inriktningen för verksamheten internationell civil och militär krishantering. Regeringen understryker i skrivelsen att sambandet mellan yttre och inre säkerhet nu är tydligare än någonsin och att civila och militära insatser är en integrerad del av och instrument i utrikes-, säkerhets- och försvarspolitiken.

Regeringen framhåller i skrivelsen att ett ökat samarbete mellan EU:s krishanteringsinstrument och EU:s instrument för inre säkerhet blir allt viktigare. Det försämrade säkerhetspolitiska läget i EU:s grannskap har lett till en viss förskjutning mot skydd av Europa i diskussionerna inom EU. Det har även aktualiserat behovet av att utveckla unionens gemensamma säkerhets- och försvarspolitik (GSFP) och dess instrument för civil och militär krishantering. Regeringen anser att Sverige bör verka för att GSFP blir snabbare och mer flexibel. Det försämrade omvärldsläget och brexitomröstningen har även påverkat diskussionerna om EU:s globala strategi, vilka visat att medlemsstaterna är beredda att ta nya ambitiösa steg för att förstärka den gemensamma utrikes-, säkerhets- och försvarspolitiken. Vid diskussionerna har balansen mellan civil och militär krishantering och balansen mellan krishantering och försvars- och försvarsindustrisamarbete behandlats.

Regeringen välkomnar att steg tas för att stärka EU:s civila och militära krishanteringsstrukturer, inklusive planeringsförmågan och ledningen av icke-exekutiva insatser, inom ramen för befintliga resurser. Regeringen välkomnar också att den beslutade utvecklingen av krishanteringsstrukturerna fokuserar på att öka de civil-militära synergierna inom unionen, och anser samtidigt att krishanteringssamarbetet mellan EU och FN bör stärkas. EU har beslutat att undersöka möjligheterna för ett permanent strukturerat samarbete (Pesco) för att bidra till att skapa nödvändiga förmågor för militär krishantering genom samarbeten i olika grupper av länder kring olika projekt. Regeringen anser att ett sådant samarbete måste utformas på ett inkluderande sätt, dvs. med deltagande av så många medlemsstater som möjligt och låga trösklar för deltagande.

Regeringen framhåller att multilateralt samarbete i allmänhet – och inom ramen för EU i synnerhet – är viktigare än någonsin för Sveriges säkerhet. Inget land i Europa anses ensamt kunna möta de allvarliga utmaningarna mot den gemensamma säkerheten. Regeringens mål är att Sverige ska fortsätta vara

en solidarisk bidragsgivare till både civil och militär krishantering. Sverige har hittills deltagit i samtliga EU:s militära GSFP-insatser och bidrar för närvarande till utbildningsmissionerna EUTM Mali, EUTM Somalia och EUTM RCA. Sverige deltar i dagsläget med en väpnad styrka i FN:s insats i Mali (Minusma), Natos Resolute Support Mission (RSM) i Afghanistan och i den multinationella koalitionen Operation Inherent Resolve (OIR) mot Daish i Irak. Sverige deltar således med militära bidrag till såväl FN, EU och Nato som internationella koalitioner. Regeringen anser att Sveriges nationella säkerhet bygger på militär alliansfrihet. Denna alliansfrihet förutsätter en trovärdig nationell försvarsförmåga i kombination med fördjupade försvarssamarbeten, såväl som en aktiv utrikes- och säkerhetspolitik.

Regeringens ambition är att i allt högre utsträckning eftersträva att samordna insatsbidragen med andra länder, företrädesvis de nordiska. Det nordiska försvarssamarbetet i Nordefco har enligt regeringen tagit substantiella kliv framåt på en rad områden, bl.a. gemensamma kvalificerade övningar, vilket ökar interoperabiliteten och förbättrar förutsättningarna för samverkan. Även det nordisk-baltiska samarbetet (NB8), där aktuella frågor bl.a. rör cybersäkerhet, är fortfarande prioriterat av regeringen.

Regeringen understryker i skrivelsen att Försvarsmaktens viktigaste uppgift är att kunna möta ett väpnat angrepp. Den försvarspolitiska inriktningen från 2015 slog fast att det enskilt viktigaste under perioden 2016–2020 är att öka den operativa förmågan i krigsförbanden och att säkerställa den samlade förmågan i totalförsvaret. I linje med detta har budgeten för militära internationella insatser sedan dess minskats med ungefär hälften för att omfördelas till det nationella försvaret. Den nya inriktningen innebär att Sveriges deltagande i militära internationella krishanteringsinsatser har begränsats. Att delta i internationella insatser anses dock fortfarande vara en viktig uppgift för Försvarsmakten, som alltid ska delta inom ramen för befintliga resurser och förmågor.

I skrivelsen framhåller regeringen att det finns mycket att göra för att förstärka såväl den civil-militära samverkan som samverkan mellan myndigheter. Sedan Riksrevisionens granskning av svenska bidrag till internationella insatser (RiR 2011:14) har en rad åtgärder vidtagits, och arbete pågår löpande för att förstärka samordningen mellan instrument och myndigheter. Bland annat inrättades 2013 det s.k. myndighetsrådet med syfte att öka samverkan mellan de myndigheter som bidrar till den fredsfrämjande verksamheten och att söka synergier mellan olika delar av det svenska engagemanget i ett land eller en region. Myndighetsrådet består av de åtta myndigheter som bidrar till freds- och säkerhetsfrämjandet samt Sveriges Domstolar. De medverkande myndigheterna är Folke Bernadotteakademien, Försvarsmakten, Kriminalvården, Kustbevakningen, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, polisen, Sida och Åklagarmyndigheten. För att skapa en enhetlig styrning, en ökad transparens och effektivitet samt flexibilitet i regeringens styrning av den internationella civila

krishanteringsverksamheten införde regeringen ett gemensamt regleringsbrev för de berörda myndigheterna fr.o.m. 2016.

Motionerna

Försvarsutskottet begränsar behandlingen av följdmotionerna till att omfatta de yrkanden som är av särskild relevans för försvarsutskottets beredningsområde.

Kerstin Lundgren (C) lyfter i motion 2017/18:293 fram att militära insatser inte sällan är en förutsättning för civila insatser. Därför föreslår motionären att regeringen ska verka för att svenska internationella civila och militära krishanteringsinsatser kompletterar och stöder varandra (yrkande 1). Motionären uttrycker ett stöd för att EU ska utveckla sin förmåga att samordna och leda civila och militära insatser i tredjeländer. Det anförs därför i motionen att regeringen bör verka för att EU ska stärka sin förmåga att genomföra civila och militära krishanteringsinsatser samt för ett ökat försvarssamarbete inom EU för att öka möjligheten att stärka EU:s samlade krishanteringsförmåga (yrkande 3).

I motion 2017/18:323 av Björn Söder m.fl. (SD) uttrycks att det finns krafter inom EU som vill driva GSFP och den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken (GUSP) i en alltmer överstatlig riktning. När ett alltmer överstatligt EU beslutar om militära insatser där riksdagens inflytande är begränsat innebär det i praktiken att Sverige är med i en militär allians. Motionärerna föreslår att regeringen inom EU ska verka för en linje där säkerhets- och försvarspolitik ska vara ett ansvar för respektive medlemsland, samt motverka alla tendenser som går i en överstatlig riktning (yrkande 1). Särskilt det permanent strukturerade samarbetet PESCO anser motionärerna vara något som Sverige bör hålla sig utanför (yrkande 2).

I motion 2017/18:355 av Sofia Damm m.fl. (KD) anförs att det finns en problematik med att ta hand om den information Sverige får genom sitt medlemskap i Nato Cooperative Cyber Defence Centre of Excellence (CCDCOE). För att bättre kunna samla kompetens från CCDCOE samt för att skapa en god överblick och möjliggöra ansvarsutkrävande föreslår motionärerna att det införs en myndighet för cybersäkerhet (yrkande 5). Vidare anser motionärerna att Sverige har motsvarande problem när det gäller hanteringen av psykologisk krigföring och föreslår därmed att det införs en myndighet för psykologiskt försvar (yrkande 4).

Utskottets ställningstagande

Utskottet välkomnar regeringens skrivelse och noterar vikten av internationell civil och militär krishantering i förhållande till en alltmer instabil omvärld. Som utskottet vid flera tidigare tillfällen framhållit (bl.a. bet. 2016/17:FÖU3) är det enskilt viktigaste under försvarsinriktningsperioden 2016 t.o.m. 2020 att den operativa förmågan i krigsförbanden ökar och att den samlade förmågan i

totalförsvaret stärks. Samtidigt vill utskottet, i likhet med vad det uttryckt i betänkande 2016/17:FöU3, lyfta fram att säkerhet byggs solidariskt tillsammans med andra och att hot mot fred och säkerhet avvärjs i gemenskap och samverkan med andra länder och organisationer. Utskottet håller därför med regeringen om att multilateralt samarbete är av stor vikt, framför allt inom Europa, eftersom inget europeiskt land ensamt kan hantera utmaningar mot den gemensamma säkerheten. Med hänvisning till vad regeringen anfört i skrivelsen anser utskottet att syftet med motion 2017/18:293 yrkandena 1 och 3 får anses tillgodosett. Utskottet anser att utrikesutskottet bör avstyrka motionen i denna del.

Regeringen har ambitionen att i allt högre utsträckning eftersträva att samordna insatsbidragen med andra länder, företrädesvis de nordiska. Utskottet ser positivt på denna ambition och noterade i betänkande 2016/17:FöU3 att samarbetet inom Nordefco har haft en positiv utveckling inom flera områden; bl.a. har det bidragit till Försvarsmaktens operativa förmåga och till att höja tröskeln för incidenter, kriser och konflikter i närområdet. Utskottet vidhåller sin tidigare ståndpunkt (yttr. 2016/17:FöU6y) om att det europeiska säkerhets- och försvarspolitiska samarbetet inte ska präglas av överstatlighet och att riksdagen har möjlighet att påverka beslut om svenskt deltagande i internationella militära insatser. Militära och försvarsmässiga beslut med konsekvenser på EU-nivå fattas enligt gällande fördrag med enhällighet, och varje medlemsstat har därmed vetorätt i dessa frågor. Utskottet anser att utrikesutskottet bör avstyrka motion 2017/18:323 yrkandena 1 och 2.

Utskottet instämmer i regeringens bedömning om att arbete återstår för att förstärka såväl den civil-militära samverkan som samverkan mellan myndigheter. Utskottet har i betänkande 2016/17:FöU8 konstaterat att både Riksrevisionen och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap har betonat att svenska myndigheter behöver utveckla sitt arbete med informations- och cybersäkerhet. Utskottet konstaterar att regeringen nyligen har presenterat en nationell strategi för samhällets informations- och cybersäkerhet (skr. 2016/17:213). Huvudsyftet med strategin är att bidra till att skapa långsiktiga förutsättningar för samhällets aktörer att arbeta effektivt med informations- och cybersäkerhet samt att höja medvetenheten och kunskapen i hela samhället. Utskottet har i betänkande 2016/17:FöU1 även konstaterat att stor vikt nu läggs vid att utveckla och stärka både det civila och det psykologiska försvaret under den pågående inriktningsperioden. Utskottet, som inom kort kommer att bereda strategin, avser att följa den pågående utvecklingen inom ramen för de befintliga myndighetsstrukturerna. Utskottet finner inte skäl att nu tillstyrka motion 2017/18:355 yrkandena 4 och 5.

Stockholm den 17 oktober 2017

På försvarskottets vägnar

Allan Widman

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Allan Widman (L), Åsa Lindestam (S), Peter Jeppsson (S), Lena Asplund (M), Alexandra Völker (S), Jan R Andersson (M), Kent Härstedt (S), Anders Schröder (MP), Paula Holmqvist (S), Roger Richtoff (SD), Mikael Oscarsson (KD), Mattias Ottosson (S), Dag Klackenberglund (M), Pål Jonson (M), Per Klarberg (SD) och Peter Helander (C).

Avvikande meningar

1. Gemensamma säkerhets- och försvarspolitiken (SD)

Roger Richtoff (SD) och Per Klarberg (SD) anför:

Vi vill inte militarisera EU eller stärka EU:s överstatliga sida. Internationell krishantering bör skötas via FN, och resurser för internationella freds- och krisoperationer bör samlas nationellt och regionalt, i vårt fall i norra Europa. Vi anser därför att utrikesutskottet bör tillstyrka motion 2017/18:323 (SD) yrkandena 1 och 2.

2. Myndigheter för cybersäkerhet och psykologiskt försvar (SD, KD)

Roger Richtoff (SD), Mikael Oscarsson (KD) och Per Klarberg (SD) anför:

Vårt samhälle, liksom de flesta samhällen i världen, är och blir alltmer beroende av informationsteknik. Detta gäller även på den internationella arenan eftersom vi ser allt fler både lyckade och misslyckade försök från stater och organisationer som ger sig på andra staters angelägenheter. Sverige antogs alldeles nyligen som medlem i Nato Cooperative Cyber Defence Centre of Excellence (CCDCOE). Detta är något vi ser positivt på. Däremot finns det en problematik med just omhändertagande av den kompetens vi nu kommer att få genom deltagandet i centret.

I Sverige har vi sex myndigheter som har ett av regeringen utsett ansvar för cybersäkerheten. Dessa myndigheter ingår i Samverkansgruppen för informationssäkerhet (Samfi). Den svenska cybersäkerheten bör samlas under ett och samma tak, dels för att kunna ta hem och samla kompetensen från CCDCOE, dels för att lättare kunna ha överblick och utkräva ansvar vid en skarp situation.

Sverige bör därför inrätta en ny myndighet för cybersäkerheten. Detta skulle ge fördelar både nationellt och internationellt när det gäller att hjälpa till med krishantering i cybersäkerhetsfrågor.

Sverige lider även av motsvarande problem i försvaret av landet mot psykologisk krigföring. Vi har sett att påverkanskampanjer används i destabiliserande syften både nationellt och internationellt, och för att komma till rätta med detta bör en ny myndighet för försvar mot psykologisk krigföring inrättas. Vi föreslår att ansvaret för det psykologiska försvaret lyfts bort från Myndigheten för samhällsskydd och beredskap och återigen görs till en egen

myndighet med tydlig offentlig profil. Vi anser att utrikesutskottet därmed bör tillstyrka motion 2017/18:355 (KD) yrkandena 4 och 5.

3. Svenska civila och militära krishanteringsinsatser och EU:s försvarssamarbete (C)

Peter Helander (C) anför:

En viktig utgångspunkt för de internationella civila och militära krishanteringsinsatser som Sverige deltar i är att bidra till långsiktig utveckling, demokrati och mänskliga rättigheter. I skrivelsen koncentrerar sig regeringen på civila insatser och verkar glömma bort de militära insatserna. Det behövs en tydligare balans i skrivelsen mellan civila och militära insatser. Nästan uteslutande fokuseras på konfliktförebyggande åtgärder och långsiktiga civila insatser, snarare än militära insatser. Konfliktförebyggande arbete och återuppbyggnad är oerhört viktigt, men som världen ser ut i dag behövs samtidigt ett säkerhetsperspektiv, där den militära insatsen inte sällan är en förutsättning för de mer civila insatsdelarna. Det framgår inte av skrivelsen hur civila insatser ska förhindra våld och väpnade konflikter och hur civila insatser ska kunna genomföras säkert när fokus skiftar från militära insatser till civila insatser. Jag menar att båda delarna behövs.

EU bör utveckla förmågan att samordna och leda insatser, civila och militära, i tredjeländer. EU bör även ta större ansvar för internationell fred och säkerhet, inte minst i närområdet, både civilt och militärt. Därför är det viktigt att EU också har en militär snabbinsatsförmåga, där de stridsgrupper som redan finns kan finansieras och användas i praktiken. EU bör genom ökat försvarssamarbete, förmågeutveckling, materielsamarbeten och forskning bidra till att stärka de nationella försvarsmakternas möjlighet att delta i internationella krishanteringsinsatser. När de nationella försvarsmakterna stärks stärks också EU:s möjligheter att genomföra insatser utanför unionen. Det är viktigt. Tyvärr saknas resonemang från regeringen om hur EU genom ökat samarbete kan bidra till militär förmågeutveckling och därmed också unionens samlade förmåga till militära krishanteringsinsatser.

Med det anförda anser jag att utrikesutskottet bör tillstyrka motion 2017/18:293 (C) yrkandena 1 och 3.

Särskilt yttrande

Natos betydelse för internationell krishantering och FN:s konvention om kärnvapenförbud (M, C, L, KD)

Allan Widman (L), Lena Asplund (M), Jan R Andersson (M), Mikael Oscarsson (KD), Dag Klackenbergh (M), Pål Jonson (M) och Peter Helander (C) anför:

I skrivelsen anger regeringen att multilateralt samarbete är viktigare än någonsin. Vi delar denna uppfattning. Nato är en central aktör i den internationella krishanteringen. För oss är målet att Sverige ska bli en fullvärdig medlem, detta för att få full tillgång till den internationella civila och militära krishanteringen samt det solidariska försvaret som utgörs av artikel 5.

FN antog sommaren 2017 en konvention om ett globalt förbud mot kärnvapen. Ett svenskt tillträde till konventionen står inte i samklang med svenska bi- och multilaterala försvars- och säkerhetssamarbeten utan kan tvärtom utgöra ett praktiskt hinder för genomförandet av dessa. Det är viktigt att Sverige inte ställer sig bakom denna konvention.